

Turkis

JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

ÅRSRAPPORT

2014

FORORD

Denne rapporten gir en oversikt over Juridisk rådgivning for kvinner sin virksomhet i 2014.

Vi håper årets rapport vil gi innsikt og forståelse for vår eksistens, vårt spennende arbeid, og de aktiviteter som har blitt utført i 2014.

Takk til alle ansatte, samarbeidspartnere og økonomiske bidragsytere som har muliggjort JURKs arbeid i 2014!

Oslo, mars 2014

Marta Trzcinska

Daglig leder

Årsrapporten er skrevet av Marta Trzcinska og Frøydis Patursson på bakgrunn av innspill fra alle ansatte (se bak).

INNHOLDSFORTEGNELSE

<u>1. HISTORIKK OG OVERORDNEDE MÅLSETTINGER .....</u>	<u>5</u>
1.1 HISTORIKK	5
1.2 STRATEGISKE FØRINGER FOR JURKS ARBEID 2014-2018	5
<u>2. DRIFT OG ORGANISERING.....</u>	<u>6</u>
2.1 JURKS ORGANISASJONSTRUKTUR.....	6
2.2 NORGES KVINNELOBBY.....	9
2.3 DRIFT	9
2.4 OPPLÆRING OG KOMPETANSEUTVIKLING AV MEDARBEIDERE.....	10
2.5 INTERN PLANLEGGING OG EVALUERING	11
2.6 ARBEIDSMETODE: SAMARBEID OG DIALOG	12
<u>3. PROFILERING OG SYNLIGHET.....</u>	<u>14</u>
3.1 JURK I MEDIA	14
3.2 HJEMMESIDE OG SOSIALE MEDIER.....	16
3.3 JURK MAGASIN	16
3.4 STANDS, ARRANGEMENTER OG MARKERINGER.....	16
<u>4. SAKSBEHANDLING .....</u>	<u>18</u>
4.1 OVERSIKT	18
4.2 ANTALL BEHANDLEDE SAKER	19
4.3 PARTSREPRESENTASJON.....	20
4.4 SAKSBEHANDLINGSOMRÅDER.....	20
<u>5. VÅRE KLIENTER.....</u>	<u>29</u>
5.1 HVEM ER KLIENTENE VÅRE?.....	29
5.2 HVILKE KLIENTER NÅR VI GJENNOM OPPSØKENDE VIRKSOMHET?.....	32
<u>6. RETTSINFORMASJON .....</u>	<u>37</u>
6.1. INNLEDNING.....	37
6.2. JURKS METODE FOR RETTIGHETSINFORMASJON.....	37
6.3 VÅRE FASTE FOREDRAG	38
6.4. JUSSAMBASSADØRER – PROSJEKT FINANSIERT AV IMDI	41
<u>7. RETTSPOLITISK ARBEID .....</u>	<u>42</u>
7.1 RAPPORTER	42
7.2. HØRINGER/INNSPILL TIL OFFENTLIGE UTVALG	43
7.3 FNS MENNESKERETTIGHETSKONVENSJONER.....	44
7.4 RETTSPOLITISKE PROSJEKTER	44

8.	<u>INTERNASJONALT ARBEID</u>	47
8.1	JURKS PROSJEKTER GJENNOM FOKUS- FORUM FOR KVINNER OOG UTVIKLINGSSPØRSMÅL 47	
8.2	INTERNASJONALE BESØK	49
9.	<u>ØKONOMI</u>	50
9.1	REGNSKAP FOR 2014	50
9.2	BIDRAGSYTERNE VÅRE I 2014	52
10.	<u>MEDARBEIDERE 2014</u>	53

1. Historikk og overordnede målsettinger

1.1 Historikk

I 1974 ble Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) stiftet. Oppstarten var et resultat av et forskningsprosjekt som avdekket at kvinner hadde en utbredt mangel på kunnskap om sine rettigheter og at kvinner hadde vanskeligheter med å benytte kunnskap om rettsreglene i sin egen situasjon. JURKs formål den gang var den samme som vi har i dag: å arbeide for å bedre kvinners rettsstilling. Utover 70-tallet kom en del avkjønnet lovgivning, der menn mistet særfortrinn. Vi fikk for eksempel ny odelslov i 1974 med lik plass i odelsrekken for jenter og gutter, lov om selvbestemt abort trådte i kraft 1975 og likestillingsloven kom i 1978. FNs Kvinnekonvensjon (CEDAW) ble vedtatt i 1979 og trådte i kraft i 1982.

Til tross for disse lovendringene var det behov for en organisasjon som arbeidet juridisk med et kvinneperspektiv. Det er store forskjeller mellom det å ha rett og få rett, og formelt kjønnsnøytrale rettsregler fører ikke nødvendigvis til reell likestilling. Dette er noe som har vært tydelig i alle år JURK har vært virksom og det er fortsatt et rettssikkerhetsproblem i dag.

JURK ser fra egen saksbehandling at manglende samboerlovgivning rammer kvinner hardere enn menn, dette som følge av at det er flere menn som står som eier av felles bolig enn kvinner. Et annet eksempel er skjevelingsregelen i ekteskapsloven, som på samme måte slår skjevt ut ettersom mannen ofte er eldre enn kvinnen og derfor eier mer ved ekteskapets inngåelse. I tillegg har menn gjennomgående bedre rettskunnskap enn kvinner, og i praksis viser det seg at kvinner i mindre grad enn menn benytter seg av det tradisjonelle rettsapparatet, uten at vi i dag har nok kunnskap om bakgrunnen for dette. Dette gjelder spesielt enkelte grupper av kvinner, som f.eks. kvinner med minoritetsbakgrunn og kvinner utsatt for vold. JURKs oppsøkende arbeid rettet mot disse gruppene har vært viktig for å gi disse kvinnene en reell mulighet til å håndheve sine rettigheter. Dette arbeidet er dessverre fortsatt like viktig i dag.

Med tiden har JURKs virksomhet utviklet seg til å omfatte primært saksbehandling, rettsinformasjon, rettspolitisk arbeid og oppsøkende virksomhet, og slik er hovedinndelingen av JURKs virksomhet per i dag.

1.2 Strategiske føringer for JURKs arbeid 2014-2018

JURKs formål og virksomhet handler i stor grad om å sørge for at flest mulig kvinner får oppfylt grunnleggende menneskerettigheter.

Vår visjon er at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at reell likestilling praktiseres. Dette vil bidra til et samfunn som er fritt for diskriminering.

Måten vi ønsker å nå vår visjon på er å gi tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner i hele landet med udekket rettshjelpsbehov. Vi gjør dette gjennom oppsøkende virksomhet, rettighetsinformasjon, rettspolitisk påvirkning og bistand i konkrete saker.

De følgende fire overordnede prioriterte områdene er en rettesnor for JURK sitt arbeid i strategiperioden 2014-2018:

- Kvinner og integrering
- Kvinner og arbeidslivet
- Kvinner og vold
- Kvinner og økonomisk selvstendighet.

Med å prioritere menes at JURK skal:

- fokusere på å gi tilstrekkelig kunnskap for å forebygge problemer og for å kunne gi relevant rettighetsinformasjon,
- finne måter å nå målgruppen på innenfor temaene,
- gi best mulig oppfølging til klienter som har juridiske problemer knyttet opp mot disse områdene,
- kommunisere tydelig utad at vi fokuserer på dette og
- være aktiv rettspolitisk og rapportere endringer på feltet.

2. Drift og organisering

2.1 JURKs organisasjonsstruktur

Studentrettshjelpstiltak

JURK er et studentrettshjelpstiltak. Organisasjonen drives av jusstudenter og vi er tilknyttet Det juridisk fakultet ved Universitet i Oslo.

JURK blir drevet med dispensasjon fra advokatmonopolet. Dispensasjonen er gitt av Justis- og beredskapsdepartementet.

Medlemsforening

JURK valgte høsten 2011 å endre sin organisasjonsstruktur, og innførte generalforsamling som øverste organ og et eksternt styre som skal ha ansvar for en del overordnede oppgaver. Alle ansatte er stemmeberettigede på generalforsamlingen. Tidligere ansatte kan melde seg inn i foreningen JURK ved å betale medlemskontingent, og får da stemmerett på lik linje med ansatte. JURK er derfor blitt en medlemsorganisjon, men en lukket sådan.

Generalforsamling

Generalforsamlingens oppgaver er blant annet å velge styremedlemmer, vedta vedtektsendringer og behandle budsjett og regnskap. Generalforsamling holdes i mai og i november.

Styret

Styret har blant annet ansvar for lønns- og ansettelsesvilkår for alle ansatte på JURK, å ansette daglig leder, å behandle budsjett og regnskap, å fastsette strategi for virksomheten og å være rådgivende organ for daglig leder.

Fellesmøtet

Fellesmøtet (FM) skal vurdere og fatte vedtak om prinsipielle viktige saker for JURKs anliggende som ikke skal fattes av styret. Organet har delegasjonsadgang til andre i organisasjonen. Alle ansatte har møteplikt på fellesmøtet. Fellesmøtet avholdes hver fjerde uke, og det innkalles skriftlig til møtene.

Daglig leder

Daglig leder har ansvar for den daglige driften og utviklingen av JURK. Dette innebærer personal- og økonomiansvar, arbeid med den utadrettede virksomheten og diverse administrativt arbeid. Daglig leder arbeider fulltid, og er ansatt for en periode på tre år med mulighet for forlengelse.

Prosjekt- og rettighetsansvarlig

JURK mottar prosjektmidler fra IMDI til vårt prosjekt med jussambassadørene. Da dette er et stort prosjekt er vi avhengige av å ha en ferdig utdannet jurist som har hovedansvaret for prosjektet. I tillegg har fagrådgiveren blant annet overordnet ansvar for vårt ordinære rettighetsinformasjonsarbeid, ansvar for statistikk og overordnet ansvar for vårt arbeid med menneskerettigheter.

Saksbehandlingsgruppene

JURK har i 2014 vært delt opp i følgende grupper à 4 eller 5 medarbeidere:

- Gjelds-, fengsels-, volds- og mishandlingssaker ("VOF")
- *Behandler også kjøps-og kontraktsrettssaker*
- Arbeids-, trygde-, og sosialsaker ("Arbeidsgruppa")
- *Behandler også helserettsaker, diskrimineringsaker*
- Bolig-, og utlendingsrett ("Boliggruppa")
- Familie-, barn og samboersaker ("Familiegruppa")
- *Behandler også arverettssaker*

I saksbehandlingsgruppene blir sakene diskutert, og brev utformes av ansvarlig saksbehandler. Hver onsdag har gruppene saksbehandlingsmøter, hvor brev godkjennes. På

disse møtene deltar også en som har arbeidet som saksbehandler i et år, en såkalt ”nedtrapper”. Gruppen er kollektivt ansvarlig for den enkelte sak, men det er alltid én saksbehandler som er kontaktperson og hovedansvarlig overfor den rådsøkende.

Den kollektive arbeidsformen er valgt både ut fra et kvalitetssikringshensyn, og av hensyn til den enkelte saksbehandler. Vi innser de faglige begrensninger som kan ligge i at alle medarbeiderne er studenter, men vi mener dette blir kompensert gjennom en slik arbeidsform. JURK konsulterer faglig ekspertise på Universitetet i Oslo, i de ulike departementene, på offentlige kontorer og hos enkelte privatpraktiserende advokater dersom det er nødvendig for saksbehandlingen.

Organisatoriske grupper

JURK har en svært liten administrasjon. I tillegg til daglig leder har vi kun en kontormedarbeider som er ansatt i en 68 % stilling. Derfor må alle saksbehandlere også bidra i organisatoriske grupper og i ulike grupper opprettet på ad hoc-basis.

I 2014 har JURK hatt følgende organisatoriske grupper:

RIM (Rekruttering, Informasjon, Markedsføring) har ansvar for JURKs profil utad. Dette omfatter informasjonstiltak rettet mot klienter, oppdatering av hjemmesider og rekrutteringsarbeid. Gruppen er videre ansvarlig for utforming av alt generelt informasjonsmateriell.

IG (Internasjonal gruppe) er bindeledd mellom vårt internasjonale og vårt nasjonale arbeid. IG utarbeider blant annet informasjonsbrev til våre internasjonale partnere, er verter ved internasjonale besøk, arrangerer studietur samt er med på møter i internasjonal avdeling (IA). I forbindelse med 40 – års jubileet i august, bisto IG under besøket fra Kwieco og MTM. **VIG** presenterte JURK som organisasjon, og bisto med gjennomføringen av refleksjonsseminaret som ble holdt på Fritt Ord. IG arrangerte i samarbeid med IA en internasjonal aften i to ganger i løpet av 2014. Her var alle saksbehandlere og styremedlemmer på JURK invitert. Det ble servert eksotisk mat og drikke. Prosjektlederne i IA holdt lærerike presentasjoner om prosjektene, og fikk på denne måten også annonsert at det var to nye ledige prosjektlederstillinger. Dette var en fin måte å få en innføring i prosjektene.

Magasinet har ansvar for at JURKmagasin kommer ut med to nummer i året. Dette innebærer blant annet å fastsette eventuelt tema, skrive artikler, samle inn artikler til JURK magasin, lay-out, trykk og distribusjon.

RPG (rettspolitisk gruppe) er ansvarlig for å koordinere det rettspolitiske arbeidet på huset. Gruppen består av én representant fra hver saksbehandlingsgruppe som har ansvar for å motivere til rettspolitisk arbeid i sin saksbehandlingsgruppe. Gruppen har i år arrangert rettspolitiske dager flere ganger i både vår- og høsthalvåret. På disse dagene har de ulike rettspolitiske prosjektene jobbet for å komme nærmere sine rettspolitiske mål. På disse dagene oppdateres de øvrige prosjektene på hva som er blitt gjort og planene fremover. Alle

medarbeiderne på JURK jobber rettspolitisk. RPG har i år koordinert og deltatt i arbeidet med å utarbeide JURKs høringsuttalelser i viktige politiske forslag, blant annet forslag til unntaksordning i fedrekvote og endringer i reglene ved familiegjenforening. I 2014 har RPG i tillegg arbeidet med CERD og arrangert møte med representant for ØSK-komiteén i samarbeid med NGO-forum.

Administrasjonsgruppa på JURK består av en saksbehandler fra hver av saksbehandlingsgruppene, samt en observatør og daglig leder. Administrasjonsgruppa er blant annet ansvarlig for oppfølging av generelle driftsspørsmål i organisasjonen, ansettelse av nye medarbeidere og behandling av permisjonssøknader.

Internasjonal avdeling (IA)

Internasjonal avdeling er en egen avdeling på JURK som består av de prosjektansvarlige for våre utenlandske prosjekter, internasjonal gruppe på JURK samt daglig leder av JURK. Internasjonal avdeling er underlagt FM i saker av prinsipiell betydning, men er ellers en selvstendig avdeling med egne vedtekter for driften. De som er prosjektansvarlige er alle tidligere – eller nåværende ansatte i JURK.

2.2 Norges Kvinnelobby

Januar 2014 var JURK med på å stifte Norges Kvinnelobby sammen med åtte andre kvinneorganisasjoner.

Norges kvinnelobby er et samarbeidsforum for organisasjoner som har som formål å ivareta kvinners interesser. Norges kvinnelobby arbeider for å fremme kvinners menneskerettigheter, på grunnlag av FNs kvinnekonvensjon og andre grunnleggende internasjonale avtaler. Norges kvinnelobby har lignende organisasjoner i andre land, blant dem Sveriges Kvinnelobby og European Women's Lobby på EU-nivå, som forbilder. Alle partipolitisk uavhengige organisasjoner som primært jobber for kvinners interesser i Norge kan bli medlemmer av Norges kvinnelobby.

2.3 Drift

JURK har i 2014 hatt drift fra uke 1 til og med uke 50 med unntak av påskeuken og to uker i juli. I sommermånedene, uke 25-32, var alle saksbehandlerne fristilt fra sin ordnære kontrakt. Noen av saksbehandlerne var lønnet i full stilling på sommerkontrakt.

Saksbehandlerne fikk i 2014 kr 6000,- i måneden for å arbeide fulltid. Stillingen er en hybrid av både lønnet arbeid (25 timer i uken), frivillig arbeid og praksis. Dette innebærer at til og med de lønnede timene har et sterkt element av frivillighet da timelønnen ligger på ca kr. 60,-. De fleste av medarbeiderne må ta opp studielån ved siden av arbeidet i JURK, og studiene blir som regel forsinket med minst ett semester. Medarbeidernes idealisme og frivillige arbeid er derfor en forutsetning for JURKs eksistens.

2014	Reell arbeidstid	Lønnet arbeidstid	Ulønnet arbeidstid	Ulønnet arbeid prosentandel
2014	26 926	17 255	9 419,5	35 %

Tabellene viser arbeid som er utført av saksbehandlerne i 2014 *utenom* sommerdrift. Vederlagsfritt arbeid utført av daglig leder, rettighetsansvarlig, nedtrappere og prosjektmedarbeidere er heller *ikke* regnet med.

Saksmottak

JURK tar imot henvendelser per brev, telefon eller ved personlig fremmøte. Vi tar ikke imot saker per e-post.

I 2014 hadde JURK telefonmottak av nye saker til følgende tider: mandag fra klokka 09.00-15.00 samt onsdag fra kl 17.00-20.00.

Klientmottak ved personlig fremmøte har vi hatt mandag 12:00- 15:00 og onsdag mellom kl 17.00-20.00.

Høsten 2014 fikk vi en ny hjemmeside, hvor det er mulig for klienter å legge sende inn saken sin elektronisk til oss gjennom hjemmesiden. Vi valgte å gjøre dette for å tilrettelegge ytterligere for at det skal oppleves som lavterskel for vår klientgruppe å be om hjelp.

For å nå de svakeste gruppene i samfunnet, fokuserer vi også på oppsøkende virksomhet. Vi har derfor i løpet av 2014 hatt faste mottak i Bredtveit fengsel, Ravneberget fengsel og Sandefjord fengsel. Når vi har holdt foredrag, har vi også gjennomført saksmottak i etterkant av foredragene.

2.4 Opplæring og kompetanseutvikling av medarbeidere

JURK er en organisasjon med stor utskiftning av medarbeidere. Dette krever at vi tar inn over oss at vi er en læringsinstitusjon, og at vi legger til rette for bevisste læringsprosesser av både faglig, personlig og prosjektmessig art. Det foregår en kontinuerlig og omfattende skolering som den enkelte medarbeider, organisasjonen, samfunnet og våre klienter har stort utbytte av. I tillegg gjennomfører vi både evalueringsdager og planleggingsdager hvert semester, slik at alle medarbeidere til enhver tid har god kjennskap til gruppenes mål – og handlingsplaner.

Opplæring av nye medarbeidere

Hvert semester organiseres relativt omfattende opplæring for nyansatte medarbeidere i JURK. Hensikten er å informere medarbeiderne om organisasjonen, gi en generell innføring i saks-

og klientbehandling, samt oppdatere og øke den faglige kompetansen på sentrale juridiske emner. De første, såkalte ”opplæringsukene” har dessuten en sosial funksjon, fordi de bidrar til at medarbeiderne blir kjent med hverandre, noe som igjen skaper trygghet i arbeidssituasjonen.

I tillegg til intern opplæring blir det invitert foredragsholdere både fra universitetet, offentlig forvaltning og instanser, samt fra privat sektor til å holde innlegg og lede diskusjoner under opplæringsukene.

Fellesseminaret

Fellesseminar for alle studentrettshjelpstiltakene i landet; Jussformidlingen, Jusshjelpa i Nord-Norge, Jusshjelpa i Midt-Norge, JussBuss og JURK, ble i 2014, på Røros. Et overordnet formål med seminaret er at de forskjellige tiltakene skal ha god kjennskap og kontakt med hverandre, samt at man skal bli bevisst sin rolle og sine muligheter til å drive med rettshjelp. Tiltakene bytter på ansvaret for å arrangere seminaret. Årets arrangør var Jusshjelpa i Midt-Norge. Temaet på årets fellesseminar var «Sosial dumping og diskriminering i arbeidslivet». Egen rapport er utarbeidet og tilsendes gjerne ved forespørsel.

Studieturen

Studieturen i 2014 gikk til Nordisk Forum - New Action on Women's Rights i Malmø i begynnelsen av juni. Dette var en nordisk konferanse om likestilling. Der ble det satt agenda for kvinners rettigheter og likestilling i fremtiden. Det var titusener som deltok på konferansen, både kvinnegrupper, organisasjoner, myndigheter, aktivister, kunstnere, forskere, næringslivet og andre interesserte i tematikken.

2.5 Intern planlegging og evaluering

JURKs organisasjonsmodell krever også systematisk måling/evaluering/dokumentasjon av utførte aktiviteter og oppnådde resultater samt kontinuerlig fokus på kollektiv læring og erfaringsoverføring. Dette for å sikre en kontinuitet i driften og en videreutvikling av vårt kompetansenivå til tross for at vi har stor utskiftning av medarbeidere.

Hvert semester settes det av flere dager til både planlegging og evaluering. Noen overordnede mål ligger fast (kapittel 1), men innenfor dette har hver gruppe også stor frihet til å utnytte tiden som saksbehandler på JURK til å arbeide for det eller de tema som de brenner mest for. Gruppene utarbeider i fellesskap halvårlige planer, som de andre ansatte på JURK får mulighet til å komme med innspill på.

I tillegg evaluerer vi egen virksomhet og måloppnåelse i slutten av hvert semester. Fikk vi til det vi ønsket? Hvorfor gikk det bra – eller hvorfor gikk det ikke? Hva vil vi ta med oss til neste semester?

2.6 Arbeidsmetode: samarbeid og dialog

En helt grunnleggende del av vår arbeidsmetode, enten det handler om saksbehandling, rettighetsinformasjon eller rettspolitisk arbeid, er samarbeid, internt og eksternt. Vår filosofi er at $2+2=5$, at vi sammen får til mye mer enn vi får til hver for oss, som individ og som organisasjon. I forlengelsen av dette har vi også et stort fokus på dialog og kunnskapsutveksling.

Helt konkret gjennomfører vi dette på følgende måter:

1) *Samarbeid internt*

Vi har et sterkt fokus på samarbeid om saksbehandling i saksbehandlingsgruppene, bl.a. ved at gruppa er kollektivt ansvarlig for hvert brev som sendes ut. I tillegg har de fleste gruppene egne rettspolitiske prosjekter, mens noen slike prosjekter går på tvers av saksbehandlingsgruppene. Se for øvrig over om organisasjonsstruktur.

2) *Idédugnader.*

Dette er intensive workshops hvor vi samler inn innspill fra flest mulig aktører til hva som trengs å gjøres og lignende. Vi noterer ned innspillene og skriver rapporter på bakgrunn av idédugnadene.

3) *Fast faglig samarbeid*

Våre faste foredrag blir gjennomgått ca en gang i året av Åsne Lian Sinnes ved Oslo Voksenopplæring for å kvalitetssikre måten vi formidler juss på. Hun gir også nye saksbehandlere en innføring i lett norsk, både i foredrag og i brev til klienter.

På JURKs initiativ organiserer Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) hvert halvår et heldagsseminar for alle rettshjelpstiltakene, for å øke disses kompetanse i å avdekke diskriminering og videreformidle disse til ombudet.

Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett (KVIBALD) ved Juridisk fakultet er en viktig fast støttespiller som hjelper oss med faglig kvalitetsikring og utvikling,

Saksbehandlingsgruppene har også en rekke advokater og andre som kan kontaktes for faglig hjelp i vår behandling av enkeltsaker.

Vi har også et godt samarbeid med de andre rettshjelpstiltakene om både faglige og praktiske spørsmål.

4) *Andre samarbeidsmøter*

Vi har også en rekke møter med våre samarbeidspartnere om konkrete temaer eller prosjekter. Eksempler på dette er:

- Møter med innvandrersorganisasjoner og andre representanter for innvandrer miljøer om deres behov for rettighetsinformasjon.
- Jevnlige møter og dialog med våre samarbeidspartnere på konkrete prosjekter som vold mot kvinner, eks. kampanjen Stopp vold mot kvinner, rapportering på FN-konvensjoner mv.
- Diverse møter vedrørende rettspolitisk samarbeid, med bl.a fagbevegelse, politikere og andre organisasjoner.

Her er et lite utvalg av noen av våre faste samarbeidsorganisasjoner:

Gatejuristen, alle 5 studentrettshjelpstiltakene i Norge, Au pair senteret, Den thailandske kvinneforening, den filipinske kvinneforening, CARITAS Norge, Dixi, Senter mot incest, Oasen, Krisesentersekretariatet, Den norske sanitetsforening, Kvinnesaksforeningen, Reform, Advokatforeningen, Juristforbundet, FOKUS, Ottar, Kvinnefronten, VIRKE, Den norske kirke, Islamsk råd, CARE Norge, LDO, LLH, Antirasistisk senter, Norges kvinne- og familieforbundet.

5) Besøk i opplærings- og informasjonsutvekslingsøyemed

For å drive gjensidig erfaringsutveksling, for å informere om JURK eller for å heve medarbeidernes kompetanse drar vi også endel på besøk til ulike instanser og

JURKs medarbeidere besøker de viktigste offentlige etatene for de respektive saksbehandlingsgruppene under opplæringsukene.

Disse er noen av de mange vi har vært på besøk hos i 2014:

- Utlendingsnemnda og Utlendingsdirektoratet
- Husleietvistutvalget
- Juridisk fakultet v/KVIBALD
- Likestillings – og diskrimineringsombudet (LDO)
- Forlikrådet
- Konfliktrådet
- Leieboerforeningen
- Stovner politistasjon

6) *Deltakelse på eksterne seminarer, foredrag et.*

Vanligvis deltar vi med minst to medarbeidere, slik at vi sikrer at kompetansen i større grad kan omsettes til arbeid og for å bidra til at informasjon kan komme til nytte i JURK. Dette er *noen* av de kurs, seminarer og debatter vi har vært tilstede på i 2014:

- KROM –seminaret
- Juristforbundets rettssikkerhetskonferanse
- IMDI-seminar for organisasjoner som mottar støtte
- Seminar om diskriminering hos LDO
- Det årlige asyl- og utlendingsrettskurset i Sandefjord
- Arendalsuka
- Kontaktkonferansen – med tema fattigdomsbekjempelse sett i et kvinneperspektiv
- Seminar hos UDI om deres nye brukersystem.
- UIOs seminar om forslaget til ny arvelov
- SVs frokostseminar om Nei til reservasjonsrett, med etterfølgende debatt i Stortinget
- LDOs frokostseminar om hatefulle ytringer
- Manifests årskonferanse 04.03.
- Lansering av rapport fra Stortingets utvalg for offeromsorg hos Justisdepartementet
- Seminar om hvordan sikre et helhetlig vern mot diskriminering arrangert av Norsk senter for menneskerettigheter
- CIVITAs frokostdebatt om Blåstrømpene – de nye feministene
- Halvdagsseminar om behovet for feminisme perspektivet i politikken, i regi av Core. J
-

3. Profilering og synlighet

3.1 JURK i media

JURK utarbeidet i 2012 ny reklamefilm i samarbeid med studenter fra Westerdahl. Denne reklamefilm ble vist på reklamefrie dag på TV2 og TV Norge i påske, pinse og jul 2014.

I tillegg har vi hatt disse oppslagene i media i 2014:

1. Daglig leder Marta Trzcinska, Dagsavisen med innlegg i glasstakdebatten 6.1.14
2. Daglig leder Marta Trzcinska, Dagsavisen med et innlegg om likestilling 24.1.14
3. Saksbehandlere Hanna Rummelhoff og Sara Endreson skreiv i “Under Arbeid” om JURK og rettspolitiske prosjekter 30.1.14
4. Saksbehandler Agnieszka Owczarz, NRK radio om kjærlighetsuken 12.2.14
5. Saksbehandler Agnieszka Owczarz, TV2 nyhetskanal om kjærlighetsuken 13.2.14
6. Saksbehandler Agnieszka Owczarz, «Dine penger» om kjærlighetsuken 14.2.14
7. Saksbehandlere Sasha Riakhina og Toril Husvåg, “Dine penger” om ulovlig depositum 25.2.14

8. Saksbehandlere Ingvild Neraasen og Karin Selmer ble sitert på tadel.no om au parenes rettstilling 21.4.14.
9. Saksbehandlere Hanna Rummelhoff skrev for Pacta om seksuell trakassering våren 2014
10. Saksbehandler Johanna Tøn skrev i StudJur om seksuell trakassering våren 2014
11. Saksbehandler Johanna Tøn skrev i StudJur om legers reservasjonsrett våren 2014
12. Saksbehandlør May Hodne skrev innlegg i Bergens Tidende "Det er aldri kvinnens feil" 15.4.14
13. Saksbehandler Tine Saxegaard skrev innlegg i Dagsavisen "Voldtekt og ansvar", 30.4.14
14. Daglig leder Marta Trzcinska, var sitert i et innlegg i aprilutgaven av Utrop ifb temaet rettshjelp til minoritetskvinner.
15. Daglig leder Marta Trzcinska var sitert i et innlegg på TV2 nettavis om temaet barnebidrag og voldsutsatt 21.5.14.
16. JURK ble 20.5.14 nevnt i en artikkel i aftenposten om behandlingen av voldtatte kvinner
17. Saksbehandler Johanna Tøn skrev i fjerde utgave av Juristkontakt om ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven, § 14-4 a om deltidsansattes rett til utvidet stillingsprosent.
18. Daglig leder Marta Trzcinska intervjuet live på TV2 nyhetskanal ifm kutt i studentrettshjelpstiltakenes driftstilskudd fra justisdepartementet, 26.6.14
19. Daglig leder Marta Trzcinska intervjuet av TV2.no ifm kutt i studentrettshjelpstiltakenes driftstilskudd fra justisdepartementet 26.6.14
20. Daglig leder Marta Trzcinska intervjuet av Dagsavisen ifm kutt i studentrettshjelpstiltakenes driftstilskudd fra justisdepartementet, 27.6.14
21. Saksbehandler Stine Uri, innlegg i Aftenposten om kutt i studentrettshjelpstiltakenes driftstilskudd fra justisdepartementet, 28.7.14
22. Saksbehandler Tine Saxegaard, artikkel i Aftenposten om familievoldskoordinatorordningen og funnene i JURKs nye rapport 15.9.14
23. Fagrådgiver Frøydis Patursson "Kvinnefiendtlig familiepolitikk", om kontantstøtte, Dagsavisen 26. September
24. Fagrådgiver Frøydis Patursson "Dette rammer kvinner", om midlertidige ansettelser, Dagbladet 2. Oktober
25. Fagrådgiver Frøydis Patursson "Hold dem på gress", om midlertidig ansettelser. NRK Ytring 7. 10.14
26. Saksbehandler May Hodne om vold mot barn i Dagsavisen 29.10.14
27. Fagrådgiver Frøydis Patursson "Ikke svikt au parene, Erna", om nedleggelse av Au Pair center, Fett (på nett) 31. 10.14
28. Daglig leder Marta Trzcinska ble intervjuet av Advokatbladet i septemberutgaven ifm kutt i studentrettshjelpstiltakenes driftstilskudd fra justisdepartementet
29. Fagrådgiver Frøydis Patursson, innlegg i Dagsavisen regjeringens fravær i FN ifm regionalt møte om Beijing +20, 19.11.14
30. Saksbehandler Naila Parveen, artikkel i VG om forebygging av tvangsekteskap 2.10.14

31. JURK nevnt i et innlegg av Kadra Yusuf, hvor hyn kritiserer Au-pair ordningen dato 2.11.2014
32. Fagrådgvier Frøydis Patursson "De som ikke fortjener arv", om Dagbladets dekning av ny arvelov, Dagbladet 5. 11.14
33. Daglig leder Marta Trzcinska ble sitert i dinepenger.no vedr samboerkontrakt, 29.11.2014
34. Saksbehandler Tine Saxegaard, artikkel i novemberutgaven av Pacta om familievoldskoordinatorordningen
35. Saksbehandler May Hodne skrev artikkel om heving av kompetanse i det offentlige om vold, i septemberutgaven av Injuria.

3.2Hjemmeside og sosiale medier

I løpet av høsten 2014 fikk JURK ny hjemmeside, som er mer funksjonell og har en oppgradert visuell profil. En viktig del av den nye hjemmesiden, er også at vi får fått elektronisk saksmottak på siden.

Vi har lagt mye vekt på bruk av sosiale medier dette året. Vi ser at dette har gitt stor uttelling både i form av nye kontakter og mer oppmerksomhet.

Alle fem studentrettshjelpstilakene i Norge har en felles hjemmeside, gratisrettshjelp.no, hvor vi har publisert alle våre brosjyrer. I løpet av 2014 hadde siden ca 250 500 besøkende.

3.3JURK magasin

I 2014 har det kommet to nummer av JURKe magasinet. Formålet med JURK magasin er å rette fokus på erfaringer vi gjør i JURK, både gjennom saksbehandling, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid. Vi ønsker også å rette fokus på kvinners rettsstilling i samfunnet ved å gjøre kvinner mer bevisste på sine rettigheter. Vi ønsker at magasinet skal ha en opplysende og bevisstgjørende effekt, slik at konkrete eksempler og temaer fra hverdagen blir belyst. Vårens utgave var en jubelumsutgave i forbindelse med JURKs 40-års jubileum og høstens utgave hadde temaet «Feminisme».

3.4 Stands, arrangementer og markeringer

- **Markering av Valetnines day - Kjærlighetsuka**

I forbindelse med Valentines day, satte vi fokus på samboernes manglende rettigheter i lovverket, ved å oppfordre til å skrive samboeravtale. Vi ønsket å endre folks fokus fra å tenke at det er tabu å snakke med samboeren sin om dette, til å gjøre det til den mest romantiske gesten man kan vise. Vi holdt foredrag om samboernes rettigheter på Chateau Neuf, hadde to stand på Blindern hvor vi delte ut samboerkontrakter, samt en stand utenfor stortinget på selve Valentines dagen.

- **Markering av 8.mars – Den internasjonale kvinnedagen**

I anledning JURKs 40 års jubileum, arrangerte vi sammen med Juristforbundet, et frokostseminar med temaet «likestilling». Det ble holdt korte appeller og foredrag av flere. Noen av foredragsholderne var Juristforbundets president Curt A. Lier, Hadia Tadjik, leder av Justitias døtre Gunhild Buestad og daglig leder på JURK Marta Trzcinska. Det ble servert frokost og champagne til deltakerne. Etter seminaret gikk alle ansatte på JURK i 8. mars toget.

- **Debatt om seksuell trakassering**

Våren 2014 arrangerte vi debatt om seksuell trakassering på Litteraturhuset. I panelet hadde vi representant for arbeidsgiversiden Gerd Egede- Nissen fra NHO, Sara Økland fra FpU, Petter Aaslesrad fra Forskerforbundet og Helene Jesnes fra LDO.

- **Markering av 25. november – FNs internasjonale dag for avskaffelse av vold mot kvinner**

Formålet med denne dagen er å sette søkelys på vold mot kvinner som et globalt problem, og som finner sted i alle samfunn og kulturer. JURK startet dagen med at vi delte ut symbolet for kampanjen «Stopp vold mot kvinner» - den røde knappen, ved Nasjonalteateret. Deretter deltok vi på halvdagsseminar om vold mot kvinner på Litteraturhuset, som vi var med å arrangere som en del av kampanjen «Stopp vold mot kvinner». På kvelden gikk vi i fakkeltog med 25. novemberinitiativet.

- **Profilering mot studenter**

JURK har stand på Blinderen annenhver fredag gjennom hele året. JURK deler også ut JURK magasinet til ferske førsteavdelingsstudenter på det juridiske fakultetet hvert semester. I tillegg har vi i 2014 hatt en «stand stunt» dag, hvor vi hadde stand på både juridisk fakultet UIO, Høyskolen og Blinderen og delte ut rettighetsinformasjon til studentene. Vi hadde også to ekstra stand dager på Blinder, hvor vi i forbindelse med Valentinesday delte ut gratis samboeravtaler.

JURK er alltid tilstede på arbeidslivsdagene både i Oslo og Bergen og i år var vi også på Høyskolen på Lillehammer.

- **Jubileumsfeiring**

I 2014 fylte JURK 40 år, og dette markerte vi primært den siste uken i august.

Vi arrangerte et ettermiddagsseminar om temaet rettighetsinformasjon i internasjonalt perspektiv, som fant sted på torsdagen i lokalene til Fritt ord. I panelet satt advokat Tina S. Nordstrøm, Ingunn Ikdal fra Kvinneretten, daglig leder fra JURKs samarbeidspartner i Tanzania, KWIECO, daglig leder fra JURKs samarbeidspartner i Guatemala, MTM, samt daglig leder av JURK.

På lørdagen arrangerte vi et formiddagsseminar med temaet likestilling i Norge, hvor det ble holdt mange korte foredrag om temaet fra forskjellige vinkler. Også dette seminaret fant sted i lokalene til Fritt ord. Foredragsholderne var blant andre Are Saastad fra REFORM, Fakhra Salimi fra Mirasenteret og Gerd Liv Valla. To av JURKs rettspolitiske prosjekter ble også presentert av saksebehandlerne.

På kvelden hadde vi jubileumsfest i lokalene til Månefisken. Her var alle gamle ansatte invitert, samt noen utvalgte av våre samarbeidspartnere.

- **Juristdagen i Oslo**

Den 13. september var JURK med på å arrangere Juristforbundets Juristdag i Oslo. Juristdagen arrangeres av Juristforbundet over hele landet, en gang i året. Da står jurister og jusstudenter på torg og sentre over hele landet og deler sin kompetanse gratis med de som oppsøker standene. Dette gjør man for å vise verdien av juridisk kompetanse og for å kjenne på befolkningens rettshjelpsbehov. JURK hjalp til med det praktiske rundt arrangementen i forkant og var tilstede på alle standene i Oslo. Vi stod på stand på Stovner Senter, Mortensrud Senter og på Grønlandstorg.

4. Saksbehandling

4.1 Oversikt

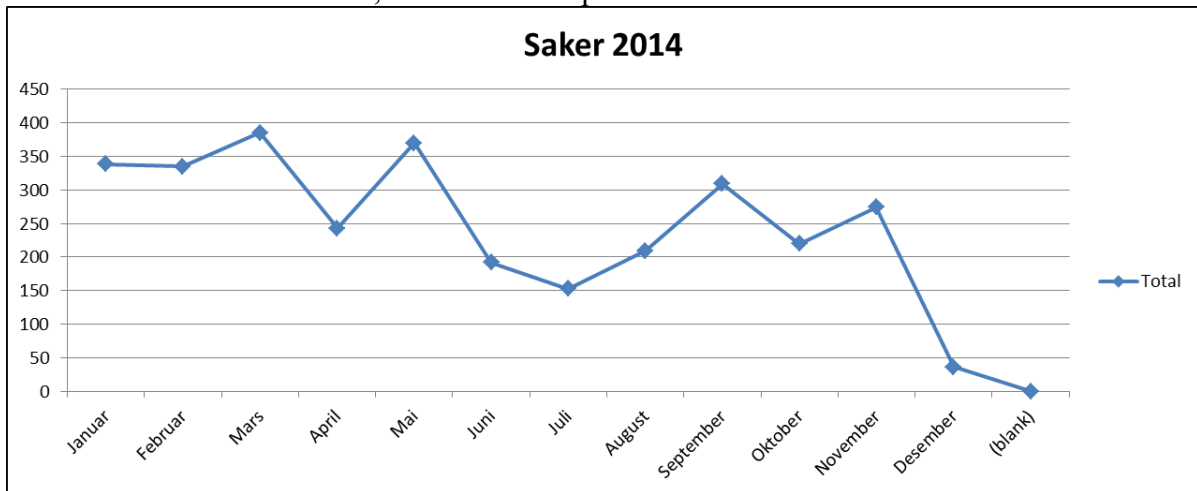
Vi definerer *en sak* som en skriftlig, juridisk behandlet problemstilling. All vår saksbehandling er skriftlig. Dette innebærer at vi aldri gir juridiske svar muntlig til våre klienter. Unntaket er når vi bistår klienter i forhandlingsmøter, forliksråd, husleietvistutvalg, motpartsmøter og liknende, der vi naturligvis opererer muntlig.

Vi mener at den skriftlige saksbehandlingen er den beste måten å ivareta våre klienters rettssikkerhet på en god måte. Da det skriftlige dokumentet er godkjent av hele saksbehandlingsgruppen, bidrar den skriftlige saksbehandlingen til en kvalitetssikring av den juridisk-faglige hjelpen klienten mottar. At klienten mottar sin rådgivning skriftlig nedtegnet, innebærer dessuten at klienten kan lese informasjonen flere ganger, i stedet for at klienten er avhengig av egen hukommelse eller av å selv nedtegne muntlig mottatt informasjon. Alle våre saksbehandlere er kurset i å skrive enklere norsk til de klientene som behøver dette, og klientene oppfordres til å ta kontakt dersom de har ytterligere spørsmål eller har problemer med å forstå hva som står skrevet i brevet de har mottatt.

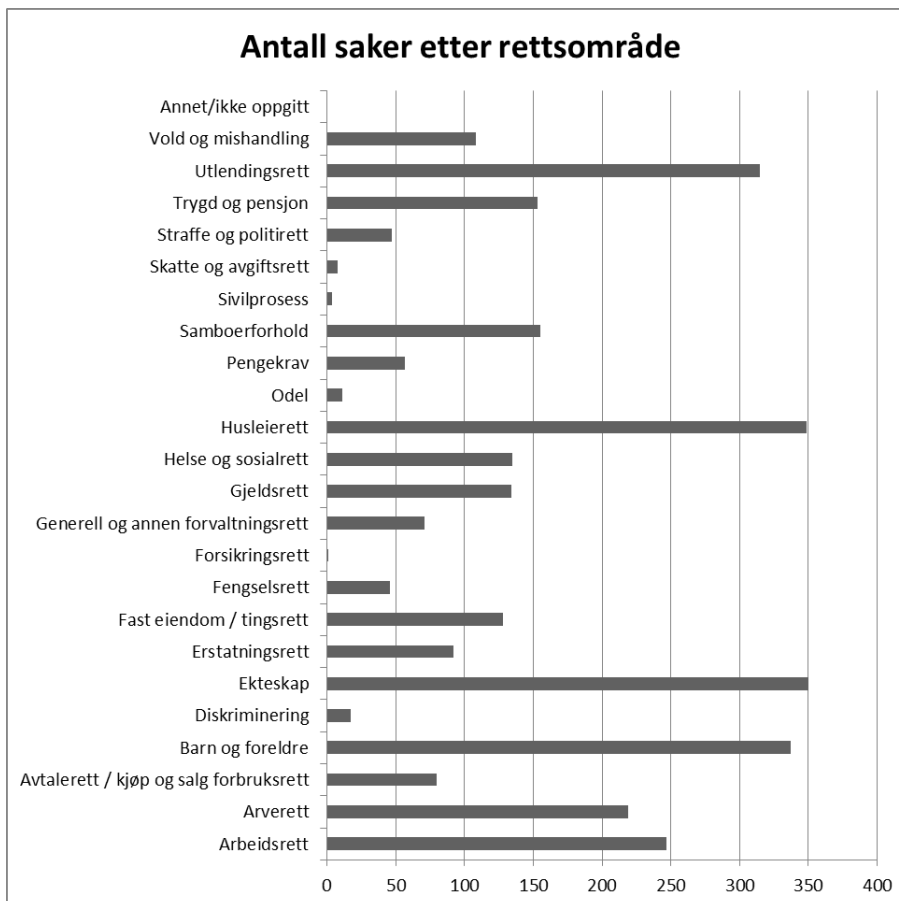
I 2014 fikk vi inn ca. 1017 *henvendelser* som ble henvist videre direkte fra sentralbordet. En henvendelse kan for eksempel være saker innenfor rettsområder vi ikke behandler, at klienten trenger å få saken sin juridisk behandlet raskere enn vår 3 ukers frist, at vi ikke har mottak den dagen klienten ringer inn eller at det er klart at henvendelsen til klienten er av praktisk art og ikke juridisk. Grunnet stram personalsituasjon må vi også noen ganger henvise klienter grunnet manglende kapasitet. Vi henviser alltid til en annen organisasjon eller offentlig etat som vi mener at kan hjelpe klienten. Ettersom disse henvendelsene ikke er blitt saksbehandlet fra JURKs side, anser vi det ikke korrekt å kategorisere disse som våre «saker». Antallet henvendelser dette gjelder viser imidlertid at vi også gjør en betydelig innsats ved å henvise personer videre til rette instans.

4.2 Antall behandlede saker

Totalt behandlet vi 3064 saker i 2014, en økning på 363 saker fra 2013. Ca. 44% av sakene er fra beboere i Oslo kommune, 56% er fordelt på resten av landet.

Under finner du en oversikt over antall saker vi hadde på ulike rettsområder i 2014:

Kategorien «Generell og annen forvaltningsrett» er ment å fange opp de forvaltningsrettslige spørsmål som ikke dekkes av utlendingsrett, trygd og pensjon, helse- og sosial eller faller innunder noen av de andre hovedsaksområdene våre. Eksempler på slike saker kan være saker om utdanningsinstitusjoner eller saker som gjelder umyndiggjøring ol.

4.3 Partsrepresentasjon

Vi hjelper våre klienter med partsrepresentasjon både i saker hvor motpart er privatperson og når motpart er en offentlig instans. Skriftlig partsrepresentasjon kan for eksempel innebære at vi korresponderer skriftlig med motparts advokat på vegne av vår klient eller at vi klager på offentlige vedtak. Muntlig partsrepresentasjon kan innebære at vi representerer vår klient i forhandlingsmøter med arbeidsgiver, eller at vi tar saken til forliksrådet.

JURK har i løpet av 2014 skrevet 108 brev til motpart og 70 klager til instanser som blant annet UDI, UNE, Nav, Fylkesmannen, HTU, Trygderetten, Forliksrådet, Politiet og fengsler. Dette er ressurskrevende og møysommelig arbeid som tar mye tid, men vi velger å prioritere dette for våre mest ressurssvake klienter, da det er av avgjørende betydning for å ivareta deres rettssikkerhet.

JURK er det eneste rettshjelpstiltake som hjelper kvinner som har vært utsatt for vold med å orientere om og skrive søknader om voldsoffererstatning og rettferdsvederlag. I 2014 rådgå og/eller bistå vi med skriving av søknader om voldsoffererstatning og rettferdsvederlag i 39 saker.

4.4 Saksbehandlingsområder

Arbeidsrett

I 2014 har vi som tidligere, hatt flere saker der klienten ikke har blitt utbetalt tilstrekkelig lønn, feriepenger og/eller sykepenger. Mangel på skriftlighet har også vært et gjennomgående problem. Det har både manglet skriftlige arbeidskontrakter, lønnslipper, skriftlig oppsigelse og vaktlister. Mange har også henvendt seg til oss for å undersøke om innholdet i arbeidsavtalen sin er lovlig. Vi har skrevet mange påkrav for utestående lønn, sykepenger og feriepenger dette året samt hatt en del saker i forliksrådet. I mange av sakene har klientene fått det de skal ha og en del av sakene har imidlertid resultert i forliksklage.

Vi har også hatt mange saker om oppsigelse. Både i form av informasjon om rettigheter, hvordan rettsstillingen til klienten er dersom hun selv velger å si opp og når hun blir sagt opp, forespørsler om forhandlingsmøter etc. Overtallighet, fortrinnsrett, krav på arbeid tilsvarende reell stillingsprosent og problemer med det psykososiale arbeidsmiljøet har også vært gjennomgående temaer dette året. Vi har vært med på flere forhandlingsmøter og drøftelsesmøter, og i mange av disse har vi hjulpet klientene til å inngå gode fratredelsesavtaler. Vi har hatt mye klientrepresentasjon dette semesteret, og at vi har klart å hjelpe klientene våre i mange av sakene.

Vi har vært ekstra oppmerksomme på graviditetsdiskriminering i 2014. Dette er noe som ofte er vanskelig å angripe, da arbeidsgiver begrunner forskjellsbehandlingen eller oppsigelsen i andre ting. Det er derimot ofte tydelig at det har skjedd diskriminering. I løpet av året har vi også hatt en del saker om seksuell trakassering og mobbing / trakassering på arbeidsplassen.

Arverett

Familiegruppen har hatt en økning av arverettssaker i forhold til årene før. Vi har særlig hatt mange flere saker knyttet til opprettelse og tolkning av testament i år. Vi mottar spørsmål

vedrørende barnas pliktdelsarv, ektefellers arverett, avkortning, avslag på arv, forskudd på arv, gave, arverekkefølgen, opprettelse av testament, skifte og uskifte. Samboere er heller ikke bevisst sin rettsstilling på dette området, vi får derfor også saker om samboernes arverett. Vi får mange saker om etalering av uskifte og skifte av uskifte. Vi ser at arveoppgjørene i økende grad påvirkes av at folk skiller seg, stifter ny familie, og dermed får flere arvinger. I disse tilfellene blir skifteoppgjørene mer kompliserte.

Spørsmål om vergemål dukker også opp i forbindelse med arverett. Vi henviser i større grad til fylkesmannen i vergemålssaker nå enn tidligere.

Vi gir ofte informasjon om innskrenkingene ved opprettelse av testament både med hensyn til form og innhold (i forhold til pliktdelsarv, ektefellers/samboernes arverett og friarven). Utfordringene med arverettssaker er ofte at reglene kan være vanskelige å forså. Vi har derfor jobbet aktivt med å finne enkle formuleringer.

JURK får nå, oftere enn tidligere forespørsel fra klienter om å representere de i forbindelse med arveoppgjør. Vi opplever at mange ikke mottar det de har rett på, på tross av kjennskap til reglene.

JURK bistår, etter en nærmere vurdering, med tolkning av testament, arvepakt og livsdisposisjoner.

Avtalerett

JURK bistår med generell avtaletolkning samt utforming av forlikssklage dersom det er nødvendig å etablere et tvangsgrunnlag for å få oppfylt en avtale eller inndrive et pengekrav.

Barn og foreldre

En stor andel av sakene vi får gjelder foreldre og barn å gjøre. Vi har utviklet standardskriv på norsk, lett norsk og engelsk, som avlaster oss i en stor andel saker. Vi sender i første omgang ut skrevet, og så kan klienten ta kontakt dersom hun fremdeles har spørsmål. Vi henviser også oftere til familievernkontorene enn tidligere. Flertallet av sakene i barnerett gjelder barnefordeling: foreldreansvar, fast bosted og samvær.

Mange vil vite hvordan de kan endre en samværsavtale, hvilke rettigheter de har ut fra om de har fast bosted eller ikke m.m. Vi kan også i disse sakene bistå med kommunikasjon med motpart, men er tilbakeholdne i de tilfellene der vår innblanding kan bidra til høyere konfliktnivå mellom foreldre.

Vi får noen saker som går på barnets rettigheter, men ikke mange. Nylig har vi fått spørsmål om barns rett til privatliv i forbindelse med publisering av bilder på facebook. Annet kan være barnets rett til å bli hørt, eller barnets medbestemmelsesrett i samværsaker. I en del saker kan det være vold inne i bildet, da oppfordrer vi mor til å kontakte politi eller barnevern.

Noen saker gjelder vergemål. Det kan være spørsmål om hvem som bestemmer om barnet i økonomiske spørsmål, eller ønske om å bestemme barnets verge dersom foreldrene faller fra.

Vi får også spørsmål om adopsjon og fosterhjemsoverordningen. I en del saker som gjelder barn er barnevernet innblandet. Vi kan bistå klienten med klage på saksbehandling eller vedtak som ikke er fattet av Fylkesnemnda i forbindelse med omsorgsovertakelse. Vi gir også generell informasjon om barnevernet.

Ekteskap

De fleste sakene JURK behandler innen familierett, omhandler separasjon og skilsmisse. Vi ser at det er langt færre saker om fremgangsmåten for separasjon og skilsmisse og flere saker som gjelder skifteoppgjør. Det er snakk om konkrete skifteoppgjør med en rekke opplysninger. Vi går konkret inn i oppgjørene, og i noen tilfeller tilbyr vi korrespondanse med motpart. Vi mottar imidlertid en del saker om godkjenning av utenlandske skilsmisser der vi gir informasjon om fremgangsmåten og henviser til riktig instans (Fylkesmannen).

De sakene vi får inn vedrørende inngåelse av ekteskap, er som oftest spørsmål om hvorvidt ekteskap inngått i utlandet er gyldig. Noen ønsker å opprette ektepakt og vil vite hvordan de skal gå frem for å gjøre dette. Vi opplyser om formkrav og kan i noen tilfeller gi råd til formuleringer til konkrete ønsker klienten har. Flere klienter med minoritetsbakgrunn kommer til oss med spørsmål knyttet til en ektepakt de allerede hadde inngått. Vi ser at det hersker stor usikkerhet rundt hvorvidt noen faktisk har inngått en ektepakt eller ikke, og hva innholdet av denne er.

Tendensen de siste årene har vært at flere og flere klienter ønsker å bli representert av oss. I noen saker har klienten tidligere hatt en advokat, men har ikke lengre økonomi til dette.

Enkelte ønsker informasjon om rettigheter i saker med voldelig ektefelle eller samboer. I disse sakene har JURKs familiegruppe samarbeidet med VOF, slik at klienten har fått best mulig bistand. Det har vært spesielt viktig å koordinere informasjonen klientene får, og ta hensyn til at de er i en spesielt sårbar situasjon. Enkelte lever fremdeles sammen med voldsutøver.

Fast eiendom

På dette feltet er vi innom mange ulike rettsområder, ofte bare én gang per semester. Dette gjør at disse sakene ofte blir tidkrevdende som en følge av at man må settes seg inn i et helt nytt tema. Hvilke temaer man får spørsmål om, endrer seg fra år til år.

Det vi har fått spørsmål om i år er fordeling av eiendom (reelle og formelle eierforhold), seterrett, tomtefesterett, tvangssalg av bolig, eierseksjonsrett, borettslagsrett, enkelte prosessuelle spørsmål knyttet til boligrettslig problematikk, kommunale reguleringer, servitutter, oppføring av hytte og naboret. Vi har hatt en del store og kompliserte saker om mangel ved kjøp og salg av eiendom hvor tvistesummen er forholdsvis stor.

Fordi vi er innom så mange ulike rettsområder, kan det være vanskeligere å oppspore klare tendenser. Imidlertid kan naboretten trekkes frem som et område vi har fått særlig mange henvendelser på i 2014. Vi opplever i stor grad at klientene våre har konflikter om andre verdier enn de økonomiske. De vet ikke hvordan de skal håndheve for eksempel sin juridiske rettighet til å leve i et rolig nabolag uten uroligheter om nettene eller å unngå å bli trakassert av naboene sine på andre måter.

Noe annet som er verdt å trekke frem er at flere av våre klienter som har spørsmål om fast eiendom, på en eller annen måte føler seg diskriminert, og da særlig på grunn av kjønn. Dette kan være mer eller mindre berettiget, men absolutt en følelse som må tas på alvor. Dette gjør det svært verdifullt å beholde fast eiendom som et rettsområde JURK bistår i. Det er viktig at en klient som føler seg kjønnsdiskriminering, selv om dette ikke alltid er berettiget, føler at hun kan henvende seg til JURK.

Fengselssaker

JURK opplever at det er et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret rådgivning overfor innsatte. Kvinner i fengsel er en minoritet blant innsatte i Norge og møter andre problemer enn menn i møtet med straffeapparatet. Vi opplever at de innsatte ofte har spørsmål vedrørende permisjon, fremstilling og overføring til annet fengsel. Vi har videre bistått de innsatte med informasjon om helserettigheter i fengselet, samt hvordan fengselspersonalet behandler de innsatte.

For å nå ut til klientmassen har vi hatt faste mottak på Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt og i Ravneberget og Sandefjord fengsel, som vi har prøvd å gjennomføre annenhver uke. Ved hvert besøk holder vi et informasjonsmøte om JURK og hvilke rettsområder vi kan bistå i, med påfølgende saksmottak. Antall klienter per mottak har vært varierende.

Vi har i løpet av høsten 2014 økt samarbeidet med fengslene, og særlig ved kontakt med ny tilbakeføringskoordinator på Bredtveit og i Ravneberget. I Bredtveit har vi avtalt at vi fremover skal gjennomføre et kompetanse og erfaringsmøte hvert semester for å komme frem til felles enighet om samarbeidet oss imellom. Høsten 2014 har JURK deltatt på Servicetorg ved Ravneberget fengsel for å informere innsatte om hva JURK gjør og hvordan vi kan bistå dem. Her ble vi kjent med andre organisasjoner som arbeider for innsattes rettigheter, og vi fikk informert de innsatte, samt de andre organisasjonene, om hva JURK gjør. Dette var en suksess, og noe vi ønsker å videreføre.

Vi har høsten 2014 hatt fokus på å kontakte fengslene vi skal til i god tid i forveien, for å informere om at de skal forberede de innsatte på at vi kommer. Det har blitt satt opp lister i fengselet der de innsatte kan skrive seg på dersom de ønsker å prate med oss. På den måten vet vi omtrent hvor mange som ønsker å prate med oss når vi kommer. Dette er særlig aktuelt der det er lang reisevei, da det bør være hensiktsmessig for oss å dra dit. Imidlertid opplever vi til stadighet at det ofte kan være flere som ønsker å prate med oss, enn de som har satt seg opp. Det er derfor viktig for oss å gjennomføre et informasjonsmøte med de innsatte før saksmottaket slik at de innsatte orienteres om hva vi kan hjelpe med.

I tidligere år har JURK opplevd store språk- og kommunikasjonsproblemer i de ulike fengslene da flere innsatte hadde få eller ingen tilstrekkelige norsk- eller engelskkunnskaper. Dette medførte at det ble vanskelig å ta inn saker. I 2014 har vi ikke opplevd dette som et problem. Dette kan skyldes at vi i større grad har tilpasset oss hver enkelt klient, og vært flinke til å svare klientene med brev skrevet på lett eller forenklet norsk, samt på lett eller forenklet engelsk.

Gjeldssaker

JURK kan bistå klienter som har større eller mindre gjeldsproblemer, blant annet med å få betalingsutsettelse, rentefritak eller med å opprette nedbetalingsavtaler med kreditorene. Dersom det ikke er mulig å komme til enighet med kreditorene angående betalingen av gjelden, kan JURK bistå med å fremsette søknad om frivillig eller tvungen gjeldsordning gjennom namsmannen.

JURK har imidlertid trappet ned på antall rene gjeldssaker vi tar inn til behandling. Dette er også bakgrunnen for at det som tidligere het «Vold-, gjeld- og fengselsgruppen», nå kun heter «Vold- og fengselsgruppen». Bakgrunnen for denne endringen er JURK sin visjon om at vi primært skal yte «hjelp til selvhjelp», samt at saksbehandlere hos JURK har opplevd at unødvendig mye tid har gått med til å bistå klienter med problemstillinger av mer økonomisk, enn juridisk art. Klientene i denne gruppen har ofte behov for inngående økonomisk rådgivning da flere mangler grunnleggende kunnskap om personlig økonomi.

I forbindelse med nedtrapping av bistand til gjeld har JURK kartlagt hvor, og av hvem, klienter med gjeldsproblemer kan få hjelp. Hver kommune har ansatt egne gjeldsrådgivere, men vi opplever at det er svært lang ventetid for å få hjelp av disse. Økonomistudentene ved Norges Handelshøyskole har opprettet et gratistilbud, Økonomiformidlingen, som tilbyr gratis økonomisk rådgivning til alle privatpersoner som ønsker dette. JURK har i løpet av 2014 hatt økende korrespondanse med organisasjonen og henvist flere klienter dit dersom de har hatt spørsmål vedrørende personlig økonomi eller hatt behov for å i stor grad rydd opp i økonomiske problemer.

Helse og sosialsaker

I sosialsakene bistår JURK ved å gi generell veiledning og informasjon. Vi gjør dette i de sakene der vi ser at Nav ikke har overholdt sin veilednings- og opplysningsplikt. Vi har hatt en økning av saker vedrørende kommunal bolig, bostøtte og midlertidig botilbud. Ofte opplever vi at klienter med behov for midlertidig botilbud ikke har fått informasjon og veiledning om dette fra Nav.

I tillegg har vi en jevn strøm av sosialsaker der klienten trenger stønad til livsopphold. Klientene i disse sakene har ofte lav utdanning og ekstremt dårlig økonomi. Vi ser en økning i personer med minoritetsbakgrunn, og personer som er på introduksjonsprogrammet. Det er et gjennomgående trekk ved disse klientene at de faller mellom to stoler, da de ofte ikke har krav på andre trygdeytelser, og har dårlige norske kunnskaper som medfører vanskeligheter med å komme i arbeid. I tillegg ser vi at mange har aleneomsorg for barn, og store utgifter i forbindelse med det som medfører at de trenger sosialstønad for å ha råd til mat og bolig til familien.

I enkelte tilfeller bistår JURK også i klageprosessen i sosialsakene.

Samboere

Mange av sakene vi får gjelder samboerskap. En del ønsker å inngå en samboeravtale og vil ha informasjon og hjelp til å gjøre dette. Vi får tilsendt en del samboerkontrakter, og får

henvendelser fra klienter som ønsker å benytte seg av den samboerkontrakten JURK har utarbeidet. Det er ofte et ujevnt styrkeforhold mellom partene. Det er mange som ikke er klar over sin rettsstilling som samboer. Mange saker gjelder derfor det økonomiske oppgjøret ved endt samboerskap. Som i ekteskaps sakene gir JURK både generell informasjon, eller går konkret inn i oppgjøret. Vi bistår også her med kommunikasjon med motpart. Både i ekteskaps- og samboersakene bistår vi etter en vurdering med tolking av avtaler.

Husleie

JURK bistår både leietakere og utleiery. Likevel er det flest leietakere som henvender seg til oss, noe som kan gjenspeile husleielovens forutsetning om at det er leietaker som er den svake part i leieforholdet.

I vårt arbeid med husleiesaker skriver vi informasjonsbrev om de fleste problemer som husleieloven berører; vedlikeholdsplikten, mangelfullt leieobjekt og mangler ved utflytning, depositum, leieøkning og utkastelse. Vi representerer også partene ved Husleietvistutvalget (HTU) og forliksrådene. Dessuten er det en del av vår saksbehandling å sende påkrav og opprettholdelse av påkrav til motparter.

Vi har hatt en stor økning av antall saker hvor vi har representert klienter for Husleietvistvalget (HTU). Vi har hatt 14 HTU saker i løpet av 2014. Dette skyldes trolig at HTU henviser mange av kvinnene som kontakter dem til JURK. I sakene vi har hatt for HTU er det ofte tvist om relativt store verdier, særlig sett i forhold til klientens økonomiske situasjon. Det er også flere av klientene som er relativt ressursvake og har dårlige norskkunnskaper. Dette gjør at bistanden fra JURK har stor verdi for dem. Vi ser imidlertid at det ofte oppstår praktiske problemer rundt innføring av kravet som fremgår av HTUs avgjørelser. Vi har ofte opplevd at våre klienter når frem med sine krav, men likevel ikke får utbetalt det skyldige beløp av motpart. Dette medfører at vi må igangsette en ny prosess med påkrav og tvangsinnføring hos Namsmannen. Dette er frustrerende for våre klienter og medfører en urimelig forlenging av saken.

Gjennom vår saksbehandling erfarer vi også at kvinner kan være i en sårbar situasjon som leietakere. Vi har hatt tre saker om at mannlig utleier har vært voldelig mot vår klient som har vært kvinnelig leietaker og vi har også hatt en sak om at mannlig utleier har tilbudt vår klient reduksjon i husleien i bytte mot seksuelle tjenester.

Spesielt for i år er at vi har fått flere saker om problemer vedrørende at bolig som ikke er regulert som bolig har blitt leid ut. Denne type henvendelser har vi fått fra både leietakere og utleiery. Videre har vi også fått en del henvendelser vedrørende problematikk i fremleieforhold. I fremleieforhold oppstår det lett uklarhet rundt hvem som har rettigheter og plikter som utleier og leietaker i forhold til hverandre.

Vi har i likhet med i fjor hatt en del saker om depositum. I år har vi imidlertid oppdaget at bankene ikke har tilstrekkelig kunnskap om reglene rundt depositum.

Videre har vi hatt en del saker om skader og mangler på leieobjektet, manglende rengjøring etter endt husleieforhold, utkastelse/oppsigelse og hva som er lovlig husleieøkning.

Trygd og pensjon

JURK har stor pågang av saker som omhandler ulike ytelser fra Nav. Sakene brer seg over hele spekteret av ytelser.

JURK bistår hovedsaklig våre klienter i klageprosessen overfor Nav. JURK tar da inn vedtaket og gjør en vurdering av om vedtaket bygger på noen juridiske feil. Grunnen til at JURK i utgangspunktet ikke gir generell veiledning om ulike Nav ytelser er at Nav selv har opplysnings- og veiledningsplikt i slike saker. Likevel ser vi at Nav ikke alltid overholder sin opplysningsplikt. Det er mange som henvender seg til oss med generelle spørsmål om hvilke typer ytelser de vil kunne ha krav på fra Nav. Dette er ofte mennesker med svært dårlig økonomi og svært dårlige norskkunnskaper. Det er vanskelig her å henvise dem til Nav ved å vise til deres informasjon- og veiledningsplikt, da disse ofte har dårlige erfaringer med kommunikasjon med Nav. Mange ønsker å bytte saksbehandler.

Mange av våre klienter har spørsmål om barnebidrag. Både spørsmål om fastsettelse av størrelsen, problemer med barnefar som ikke betaler og ønske om informasjon om hva Nav kan hjelpe med. Her er det både etnisk norske og utenlandske klienter. Mange av dem er ikke klar over rettighetene sine, og kvier seg med å ta spørsmål rundt barnebidrag med barnefar.

Dette året har vi sett en økning i antall klienter som har mottatt et tilbakebetalingskrav fra Nav. Noen står i fare for å bli anmeldt for trygdesvindel og har også svært høye krav rettet mot seg. Dette er oftest svært ressursvake personer. Flere ganger har vi sett at det har endt i en skylddeling. Dette da det både er Nav og klienten selv som har enten har forårsaket feilutbetalingen eller lengden av denne. Vi at dette ofte kunne unngått ved bedre kommunikasjon mellom Nav og klienten, samt bedre kommunikasjon mellom Nav og andre offentlige instanser. Eksempelvis Skatteetaten, folkeregisteret, Lånekassen etc.

JURK har også hatt flere saker der klienten lurer på om uførepensjonen har blitt riktig utregnet. Dette da de har gått over fra arbeidsavklaringspenger til uførepensjon, og dette for flere har resultert i at de mottar mindre utbetalinger.

Utlendingsrett

Utlendingsloven er et innviklet regelverk som er vanskelig å forstå. JURK har derfor alltid gitt mye veiledning og informasjon på både generelle og spesifikke spørsmål. Noen spørsmål gjentar seg imidlertid mer enn andre.

Det som har gått igjen i år på utlendingsrettsfeltet er spørsmål om familiegjenforening, opphold på selvstendig grunnlag grunnet vold i ekteskapet, saker om statsborgerskap, reisebevis/utlendingspass og besøksvisum (Schengenvisum). Vi ser på sakene om reisebevis som svært vanskelige, spesielt for borgere av Eritrea, da det er vanskelig å få hjelp fra myndighetene i deres hjemland. Vi ser at i saker om familiegjenforening har mange av våre klienter vanskeligheter med å oppfylle underholdskravet. I den forbindelse har vi fått mange spørsmål om unntak til underholdskravet. Vi ser at en del av våre klienter mottar en form for økonomisk støtte fra Nav som gjør at det er vanskelig å avgjøre hvorvidt de har mulighet til å innfri inntektskravet. Vi har også hatt en økning i antall henvendelser fra klienter som lurer på om de oppholder seg ulovlig i landet, og hvilke konsekvenser dette kan ha for de.

Vi har også hatt en spesiell sak om endring av kjønn som har medført vanskeligheter med oppholdstillatelsen.

En del av spørsmålene løses med infobrev. Dette vil si at klienten ofte bare vil ha informasjon om hvordan de kan få familiegjennforening, opphold på selvstendig grunnlag osv. Vi har imidlertid også skrevet en del klager til UNE, herunder klage på avslag på søknader om familiegjennforening og utvisning.

En sterk tendens vi også ser i forhold til disse utlendingsrettsspørsmålene er at klientene ofte kommer til JURK fordi de har problemer med å skjønne vedtakene de har fått fra Utlendingsdirektoratet (UDI) eller Utlendingsnemnda (UNE). Dette fordi klienten enten ikke skjønner norsk, eller har begrenset kunnskaper om norsk språk. I tillegg er vedtakene skrevet på en juridisk måte som er fremmed for de aller fleste, også etnisk norske borgere. I denne forbindelse har vi bistått klientene med å forstå vedtakene, og da redegjort for hvorfor de eventuelt har fått avslag på sin søknad. Dette skriver vi på lett norsk til klientene.

I forbindelse med vår saksbehandling ser vi ofte at utlendingsmyndighetene er uforholdsmessig strenge med innvilgelse av visse typer oppholdstillatelser, særlig Schengenvisum, enn det vi mener det er grunn til. Vi ser ofte at det er de innvandringsregulerende hensyn som får størst vekt i klientens disfavør i disse sakene. Bruk av de innvandringsregulerende hensyn går ofte ut over unge jenter uten formue fra tredjeland. Disse gruppene har vanskelig for å kunne bevise for utlendingsmyndigheten at de vil returnere til sitt hjemland ved en innvilgelse av besøksvisum fordi de ikke har noe eiendom eller formue som holder de til landet. JURK mener en slik praktisering skaper en forskjellsbehandling basert på kjønn.

Volds- og mishandlingssaker

JURK bistår kvinner som er eller har vært utsatt for mishandling, voldtekt, incest eller andre straffbare handlinger. Vi bistår blant annet kvinner ved spørsmål vedrørende anmeldelse til politiet, klage på henleggelse av saker og oppfølging av anmeldelse hos politiet. Vi gir også informasjon vedrørende blant annet voldsutsattes rettigheter og skriver rettsferdsvederlag og voldsoffererstatninger.

Sakene hvor vi bistår klientene med å søke erstatning er generelt meget omfattende og tidkrevende. Innhenting av dokumentasjon tar uforholdsmessig lang tid, da vi fra tid til annen må purre på ulike behandlere før de sender nødvendig dokumentasjon. Skriveprosessen ved en søknad om voldsoffererstatning tar tid, både på grunn av selve saksgangen og det juridisk omfattende arbeidet som må gjøres ved utarbeidelse av søknad om statlig erstatning. At søknadsprosessen tar tid, opplever vi som en belastning for våre klienter.

Vi opplever at flere av våre klienter har behov for støtte og tett oppfølging for å komme seg gjennom søknadsprosessen for voldsoffererstatning og/eller rettsferdsvederlag. Årsaken til dette er blant annet at klientene ofte er sårbare og gjerne lider av store psykiske og/eller fysiske skader som følge av overgrep eller andre straffbare forhold. I disse sakene blir vår rolle som medmenneske ofte viktig hjelp for klienten, og vi henviser også til andre organisasjoner eller offentlige instanser for at klienten skal få profesjonell samtaleterapi.

Gjennom vårt arbeid, både ved vår oppsøkende virksomhet samt klientmottak i våre lokaler møter vi svært ofte kvinner som er og har blitt utsatt for vold i nære relasjoner. Flere kvinner

trenger informasjon om hva vold er, hvilke rettigheter de har, hvilke hjelpetilbud som finnes og hva som er tillat i Norge.

Flere av kvinnene vi bistår anmelder ikke voldelig forhold de utsettes for, fordi de er redde og fordi de ikke ønsker å anmelde en person de har en nær relasjon til. Det er et stort udekket behov for tilgjengelig informasjon om hvor man kan få hjelp og hvilke rettigheter man har som voldsutsatt kvinne.

Vi i JURK savner et botilbud for kvinner som har hatt opphold på krisesenter og ikke har et alternativt bosted. Av denne grunn har JURK det siste året hatt et rettspolitisk prosjekt der vi har undersøkt oppfølgings- og botilbud for kvinner etter endt opphold på krisesenter. Basert på tilbakemeldinger fra landets krisesentre har vi utarbeidet JURKs forslag til overgangsbolig for kvinner etter endt opphold på krisesenter; et behovsprøvd tilbud med individuelt tilpasset oppfølging for kvinner som trenger det i rehabiliteringsfasen. Rapporten ble lansert i desember 2014.

Mange kvinner vet ikke om det de blir utsatt for er vold, følgelig vet de ikke hvilke rettigheter de har. Mange opplever vold i nære relasjoner som tabubelagt og har levd med volden i lang tid før de søker hjelp hos JURK. Mange er usikre på hva de kan gjøre for å få en slutt på volden. De frykter at de ikke vil bli hørt og at deres problemer er for små til å bli tatt alvorlig ved kontakt med offentlige instanser for hjelp. Vold i nære relasjoner fører til andre problemer for disse kvinnene, ikke bare fysisk, men også psykisk og økonomisk. Når kvinner utsatt for vold tar kontakt med JURK, gir vi umiddelbart informasjon om nærmeste Krisesenter og dets tilbud, bistandsadvokatorordningen, sikkerhetstiltak som voldsalarm og besøksforbud og viktigheten av politianmeldelse.

Selv om vold i nære relasjoner skal være et satsningsområde for de offentlige fremover, ser JURK at kvinner som tar kontakt med politiet enda blir møtt med manglende kompetanse. JURK har utarbeidet en rapport over familievoldskoordinatorordningen, basert på telefonintervjuer med samtlige av landets politidistrikt. Vi fant en klar tendens til at koordinatorene ikke arbeider med familievold i en ren 100% stilling, men blir pålagt andre arbeidsoppgaver. Tilbudet avhenger videre av geografisk plassering, noe som svekker voldsutsattes rettssikkerhet. Vi har fått tilbakemeldinger på at kvinnene som forsøker å anmelde et familiemedlem for vold ikke blir tatt alvorlig, at hun får feil opplysninger fra politiet og/eller at hun blir frarådet å anmelde da politiet ikke vil bruke ressurser på saken siden den uansett vil bli henlagt.

JURK mener at en informasjons- og holdningskampanje som forklarer hva vold er og opplyser om voldsutsattes rettigheter er svært viktig både for å forebygge vold og for å gi voldsutsatte informasjon om at vold er ulovlig og hvor de kan søke hjelp. JURK mener videre at en kampanje med fokus på kompetanse i det offentlige også kan bidra for å avdekke vold i nære relasjoner og gi hjelp til de som trenger det. En slik kampanje bør rette seg mot nettopp ansatte i stillinger som møter voldsutsatte.

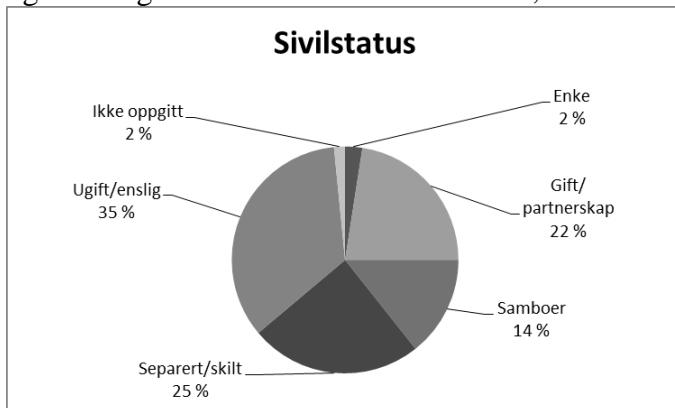
5. Våre klienter

Vi behandlet saker til totalt 1589 klienter i 2014.

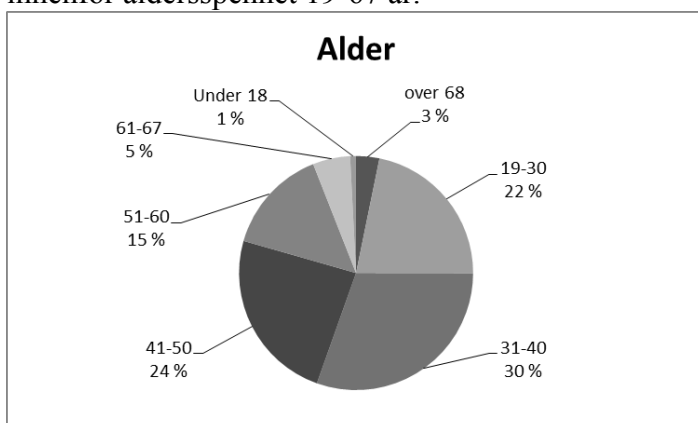
JURK samler inn data om alle klienter under registreringen av deres sak. Det samlede datamaterialet sier mye om hvem våre klienter er. Dette kan igjen fortelle oss hvilken rolle JURK spiller blant andre rettshjelpsmuligheter, om JURK når de svakeste og ikke minst, hvordan vi når de svakeste. Vi vil i det videre først opplyse om noen grunnleggende data om våre klienter, deretter vise hvem som oftest er motpart i sakene som behandles av JURK, for til slutt å se på de mer sammensatte problemstillingene – hvilken betydning oppsøkende virksomhet har for å nå svakerestilte klientgrupper, om JURK dekker et udekket rettshjelpsbehov og om hjelpen vi gir er god.

5.1 Hvem er klientene våre?

Av kvinnene JURK gav rettshjelp til i 2014, var godt over halvparten separert/skilt eller ugift/enslig. 14% levde i samboerforhold, mens 22% var gifte/registrerte partnere.

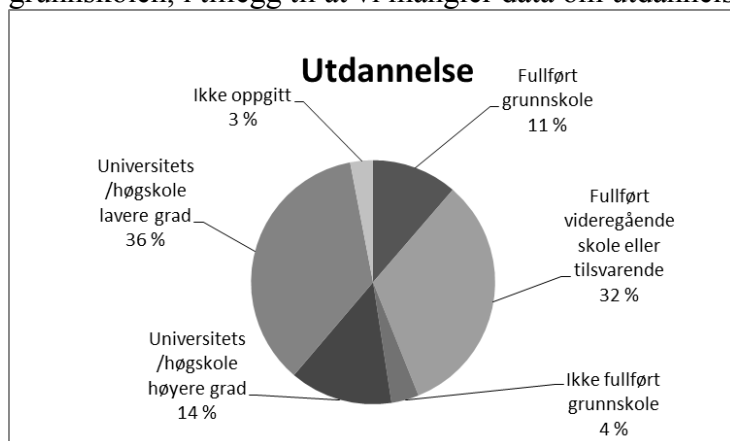

Vi hjalp både kvinner under 18 år og over 68 år, men de største andelene av klienter falt innenfor aldersspennet 19-67 år.

Blant våre klienter i 2014 hadde omtrent 1/3 fullført videregående og omtrent 1/3 fullført en lavere grad ved universitet eller høyskole. Den resterende tredjedelen bestod i hovedsak av kvinner som kun hadde fullført grunnskolen eller som hadde tatt en høyere grad ved

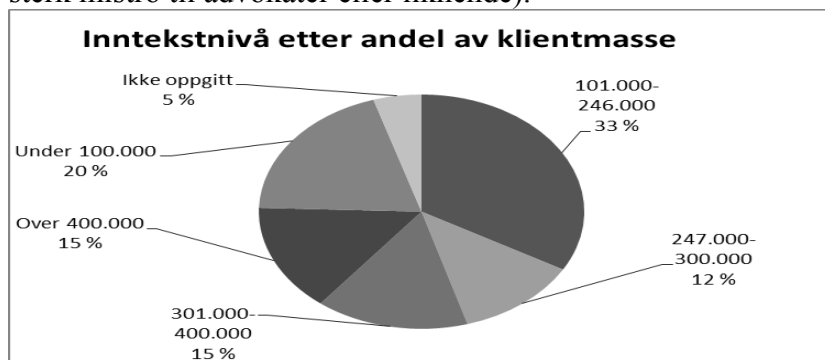
universitet eller høyskole, men vi hjalp også en liten andel kvinner som ikke hadde fullført grunnskolen, i tillegg til at vi mangler data om utdanning på noen av kvinnene.

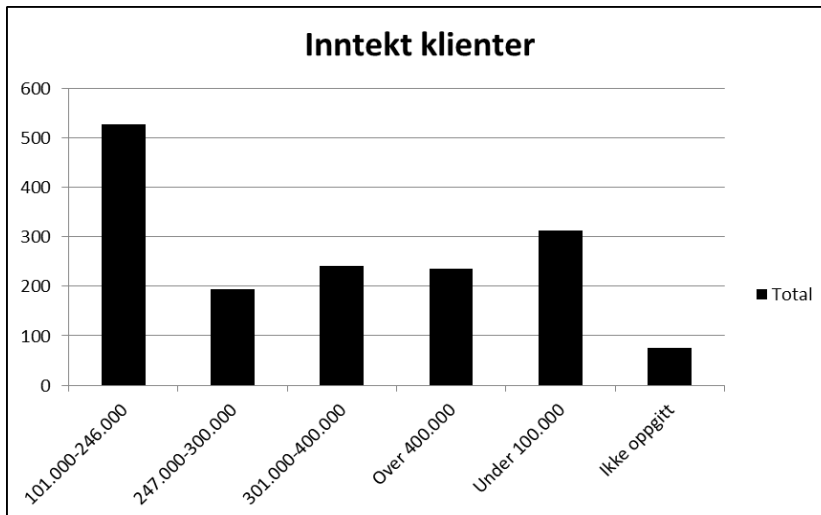

Som vi ser av tabellene under tjener 53% av våre klienter under kr 246 000, mens ytterligere 27% tjener under kr 400 000. Gjennomsnittslønnen for kvinner i 2012 var på 436 800 i henhold stil SSB. Det betyr at nærmere 9 av 10 av JURKs klienter tjener under gjennomsnittet.

For de aller fleste rettsområder er inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp satt ved kr 246 000. Unntaket er noen få rettsområder hvor fri rettshjelp ytes uten behovsprøving. En lønn på kr 246 000 er imidlertid ingen høy lønn. Mange av kvinnene som tjener over kr 246 000 har i realiteten få eller ingen frie midler til å engasjere advokat. Dette gjelder særlig kvinner med forsørgelsesbyrde, høye boligkostnader og liknende. Når det kun ses på brutto inntekt ved vurderingen av innvilgelse av fri rettshjelp, fører dette til at mange står uten reelle muligheter for å engasjere advokat.

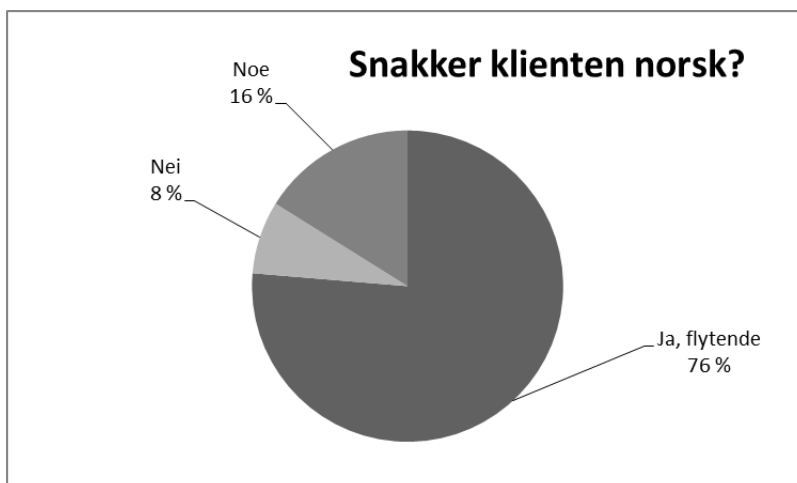
For våre klienter med en inntekt under kr 100 000 (som dermed vil kunne oppnå fri rettshjelp uten egenandel dersom de ikke er formuende) og de klientene med en inntekt mellom kr 100 000 og kr 246 000 (som vil kunne innvilges fri rettshjelp med egenandel dersom de ikke er formuende), er det viktig å presisere at disse normalt ikke dekkes av fri rettshjelpsordningen. Det er kun utvalgte rettsområder der det innvilges fritt rettsråd, og innenfor disse rettsområdene er det i mange tilfeller kun helt konkrete sakstyper som dekkes. Fri rettshjelpsordningen er en snever ordning, og JURK og de andre rettshjelpstiltakenes eksistens tjener som et klart eksempel på at det er en stor andel mennesker i Norge i dag som har juridiske problemer, som ikke dekkes av fri rettshjelpsordningen, og som ikke har en personlig økonomi som tillater kjøp av advokattjenester. JURK henviser normalt til fri rettshjelpsordninger dersom klienten er dekket av dette, med mindre klienten selv har motforestillinger mot en slik henvisning (eksempelvis forsøkt å kontakte advokat uten å få tilstrekkelig hjelp, sterk mistro til advokater eller liknende).

Klientens norskkunnskaper sier både noe om hvilken kommunikasjon vi kan ha med dem, og om deres sårbarhet for svekkede muligheter til å motta informasjon fra andre. Vi erfarer at klienter med svake norskkunnskaper kan oppleve vansker med å klare seg selv i skriftlige prosesser hvor det offentlige er motpart (for eksempel klagesaker innen trygd-, sosial- eller utlendingsrett), og at de ikke nødvendigvis er i stand til å motta informasjon distribuert av det offentlige (problemer med å lese vanlige informasjonsbrosjyrer, problemer med å komme i kontakt med rette instans osv.).

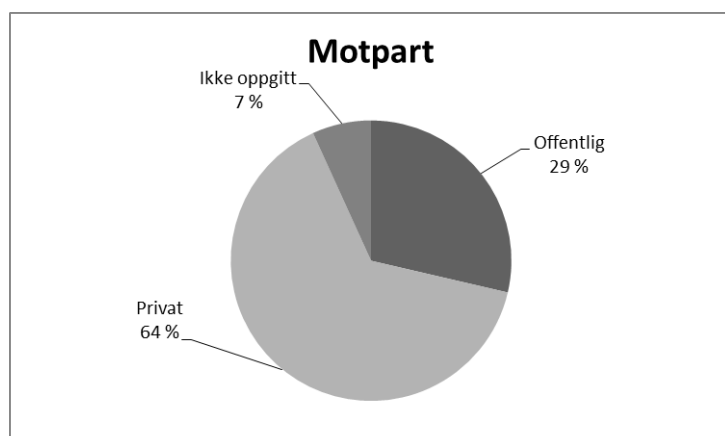
Ca 25% av våre klienter snakker ikke noe norsk eller snakker litt norsk. Dette medfører at vi hele tiden jobber aktivt med å finne måter å kommunisere med denne klientgruppen på. Vi jobber blant annet mye med å skrive lett norsk og lett jusspråk. I enkelte tilfeller må vi imidlertid tilkalle tolk til klientmøter samt bruke profesjonelle oversettere til å oversette brev til klientens morsmål.

Det er 26 % av våre klienter som har et annet statsborgerskap enn norsk. Det presiseres at etnisitet ikke er differensiert i denne statistikken.

Statsborgerskap:	Prosentandel:
Afrika sør for Sahara	3 %
Latin Amerika	2 %
Midtøsten og Nord-Afrika	3 %
Nord-Amerika	1 %
Norsk	74 %
Oseania	0 %
Schengenland	10 %
Sentral Asia	0 %
Statsløs	0 %
Sør-Asia	3 %
Øst-Asia	3 %
Øst-Europa Utenfor Schengen	2 %
Ikke oppgitt	1 %

I de fleste sakene er motparten en privatperson, mens i 29% av sakene er det offentlige motpart.

5.2 Hvilke klienter når vi gjennom oppsøkende virksomhet?

JURK har et sterkt fokus på oppsøkende rettshjelp og rettighetsinformasjon (se eget kapittel om dette). Vår erfaring er at de svakeste klientene må oppsøkes, og få informasjon om sine rettigheter før vi tar inn saken. Årsaken er at det krever en del kunnskap å se at det problemet de har er juridisk, og ikke bare praktisk. I dette kapitlet skal vi derfor se nærmere på hvilke klienter og saker vi får inn på de ulike stedene vi har saksmottak.

Nedenfor vises en oversikt over antall og andel saker som ble tatt inn på ulike former for saksmottak i 2014. Telefon, klientmottak, brev, e-post og hjemmesiden er mottaksformer som skjer ved at klienten kontakter JURK. Mottak gjennom hjemmesiden er en tjeneste som ble opprettet på sensommeren. Rettighetsturne, foredrag, fengsel og Oslo krisesenter er mottaksformer hvor JURK har tatt inn saken gjennom oppsøkende virksomhet.

Mottakssted	Antall saker 2014	Andel saker 2014
Brev	66	2 %
E-post	13	0 %
Fengsel	83	3 %
Foredrag	60	2 %
Hjemmesiden	96	3 %
Klientmottak	717	23 %
Oslo krisesenter	5	0 %
Rettighetsturnè	46	2 %
Telefon	1978	65 %
Grand Total	3064	100 %

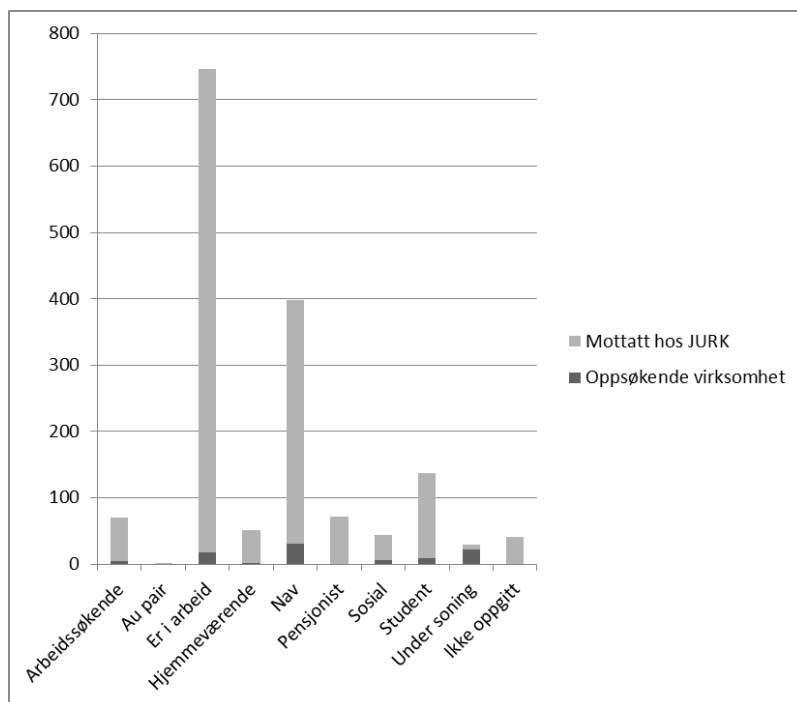
Inntektsnivå og oppsøkende virksomhet

56 % av alle sakene vi tok inn, kom fra klienter med inntekt under kr. 246 000. For saker tatt inn etter foredrag, gjaldt dette 95 % av sakene, mens under rettighetsturnè og fengselsbesøk var henholdsvis 77% og 69% av sakene fra klienter med inntekt under kr. 246 000. Disse tallene forteller oss at vi når ut til flere kvinner med svakere økonomi gjennom oppsøkende virksomhet. At disse kvinnene er lavere representert blant klientene som oppsøker JURK for egen maskin, kan tilsi at disse heller ikke makter å oppsøke andre rettshjelpiltak. Det er godt mulig at JURKs oppsøkende virksomhet dermed er den eneste rettshjelpen som når ut til disse kvinnene.

Row Labels	Under					Ikke oppgitt	Total per mottakssted
	100.000	101.000-246.000	247.000-300.000	301.000-400.0	Over 400.000		
Brev	29 %	27 %	3 %	23 %	6 %	12 %	100 %
E-post	16 %	45 %	23 %	8 %	0 %	8 %	100 %
Fengsel	53 %	16 %	10 %	5 %	5 %	11 %	100 %
Foredrag	45 %	50 %	0 %	2 %	0 %	3 %	100 %
Hjemmesiden	22 %	21 %	7 %	25 %	19 %	6 %	100 %
Klientmottak	30 %	36 %	13 %	8 %	8 %	5 %	100 %
Oslo krisesenter	0 %	20 %	80 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Rettighetsturnè	20 %	57 %	11 %	12 %	0 %	0 %	100 %
Telefon	18 %	33 %	13 %	16 %	16 %	4 %	100 %
Grand Total	23 %	33 %	13 %	14 %	13 %	4 %	100 %

Hovedinntektskilde og mottakssted

Hovedinntektskilden for den største gruppen vi tar inn gjennom oppsøkende virksomhet, er NAV-ytelser (utbetalinger under soning er ofte i denne kategorien, men dette er ført som egen post i vår statistikk), arbeidsinntekt, og studielån eller introduksjonsordning. Dette gjenspeiler det meste av vår oppsøkende virksomhet.

Utdannelsesnivå og mottakssted

4 % av våre klienter har ikke fullført grunnskolen, mens ca. 11 % har fullført grunnskolen. 33 % har videregående som sin høyeste fullførte utdanning, mens 35 % har fullført en lavere grad ved universitet eller høyskole.

For klienter hvor JURK har tatt inn saken på foredrag er det en større andel kvinner som ikke har fullført grunnskole (37 %) eller kun har fullført grunnskole som sin høyeste utdanning (26 %). Tallene tyder på at vi når flere lavt utdannede kvinner gjennom oppsøkende rettighetsinformasjon enn vi når gjennom våre ordinære mottak på JURK.

Row Labels	Ikke fullført grunnskole	Fullført grunnskole	Fullført videregående skole eller tilsvarende	Universitets/ høyskole lavere grad	Universitets/ høyskole høyere grad	Ikke oppgitt	Grand Total
Brev	3 %	13 %	23 %	29 %	10 %	22 %	100 %
E-post	0 %	25 %	25 %	25 %	0 %	25 %	100 %
Fengsel	15 %	30 %	34 %	15 %	6 %	0 %	100 %
Foredrag	37 %	26 %	14 %	20 %	3 %	0 %	100 %
Hjemmesiden	1 %	6 %	50 %	30 %	10 %	3 %	100 %
klientmottak	4 %	10 %	31 %	37 %	16 %	2 %	100 %
Oslo krisesenter	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %	0 %	100 %
Rettighetsturnè	11 %	25 %	21 %	32 %	11 %	0 %	100 %
Telefon	2 %	11 %	33 %	37 %	14 %	3 %	100 %
Grand Total	4 %	11 %	33 %	35 %	14 %	3 %	100 %

Språkkunnskaper, statsborgerskap og oppsøkende virksomhet

76 % av våre klienter har gode norskkunnskaper, 16 % har noe norskkunnskaper, mens 8 % ikke snakker norsk. Som det fremgår av tabellen, er det flere klare trender med hensyn til språkkunnskaper når det gjelder mottakssted.

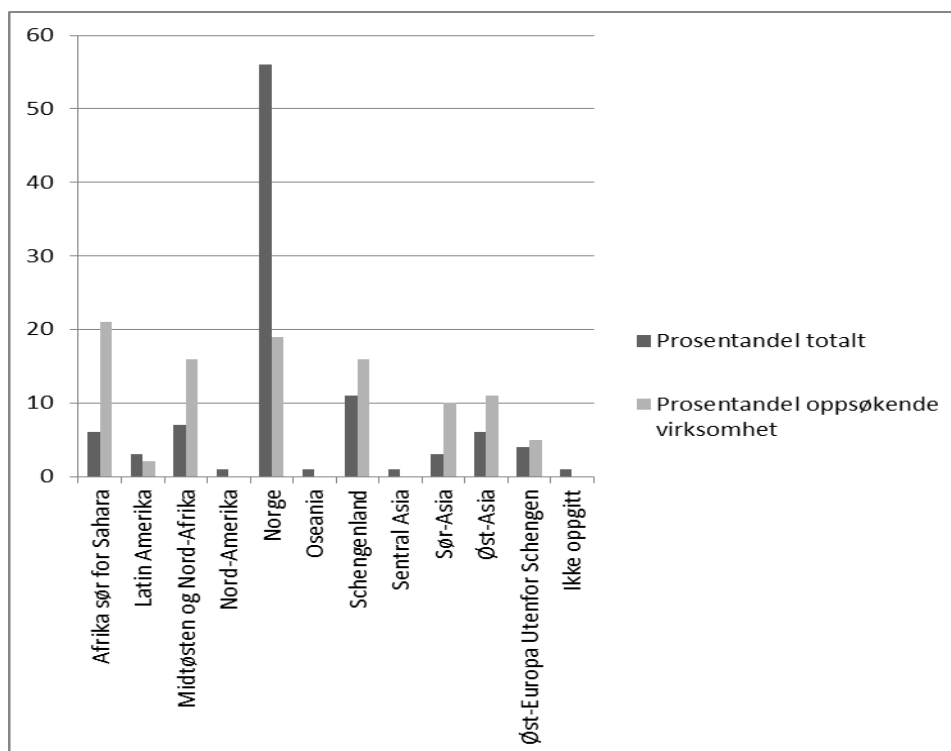
Folk som har dårlige eller ingen norskkunnskaper kontakter oss i liten grad per brev eller telefon. 46% av klientene som møter opp i våre lokaler snakker lite eller ikke norsk, mens de utgjør kun 14% av de som kontakter oss per telefon og 26% av de som kontakter oss per brev. 83% av klientene vi fikk inn saker fra etter foredrag snakket dårlig eller ikke norsk, mens dette gjaldt 84% av dem vi møtte på rettighetsturné. Andelen klienter med noe eller manglende norskkunnskaper blant saker tatt inn i fengsel er lavere enn den ville ha vært dersom vi hadde hatt bedre anledning til tolkebruk i fengsel.

Mye av vår oppsøkende virksomhet er på voksenopplæringer og hos innvandrersorganisasjoner. På den måten når vi svært mange klienter som har vanskeligheter med å orientere seg i det norske samfunnet på grunn av manglende språkkunnskaper. Den økte andelen saker tatt imot ved personlig oppmøte hos JURK kan også ha sammenheng med at flere personer med dårlige språkkunnskaper kjenner til oss og tør kontakte oss.

Mottakssted	Språkkunnskaper				Total
	Flytende norsk	Noe norsk	Ikke norsk	Ikke oppgitt	
Brev	71 %	16 %	10 %	3 %	100 %
E-post	75 %	0 %	25 %	0 %	100 %
Fengsel	61 %	18 %	21 %	0 %	100 %
Foredrag	17 %	74 %	9 %	0 %	100 %
Hjemmesiden	90 %	7 %	3 %	0 %	100 %
Klientmottak	54 %	31 %	15 %	0 %	100 %
Oslo krisesenter	0 %	100 %	0 %	0 %	100 %
Rettighetsturné	16 %	58 %	26 %	0 %	100 %
Telefon	86 %	9 %	5 %	0 %	100 %
Grand Total	76 %	16 %	8 %	0 %	100 %

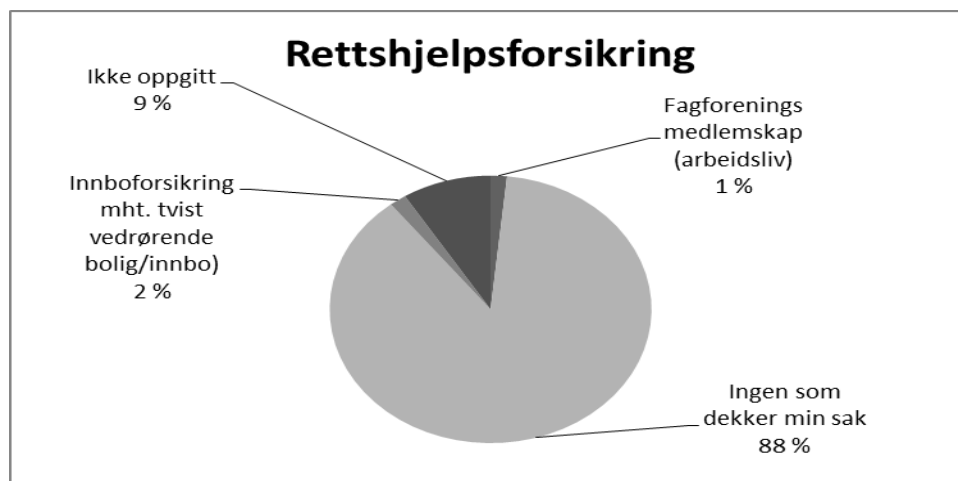
Andel klienter alle typer mottak og ved mottak under oppsøkende virksomhet

Som det fremgår av tabellen er det stor forskjell mellom hvilke grupper vi får inn flest saker fra gjennom oppsøkende virksomhet, og hvem som henvender seg til oss på egenhånd. Særlig kvinner fra Afrika sør for Sahara, Midtøsten og Nord-Afrika og Asia, treffes oftest gjennom oppsøkende virksomhet.

Dekker vi et udekket rettshjelpsbehov?

Bare 2 % av klientene opplyser at de har innboforsikring som de tror kan tenkes å dekke noe utgifter til advokat, 9 % er usikre på om de er dekket av noen ordninger, og 1% er medlem i en fagforening som kan nyttes ved problemer i arbeidslivet. 88 % av klientene har ikke noen form for forsikring som dekker saken.

Hvordan fikk klienten vite om JURK?

26 % har fått vite om oss via familie og kjente, og 15 % kjenner til oss fra før. Dette tyder på at det er mange som er fornøyde med oss, selv om vi hadde ønsket en grundigere evaluering. Vi får også svært gode tilbakemeldinger fra kontaktpersoner under foredragene våre, både på foredrag og på den hjelpen vi gir.

Hvordan fikk du vite om JURK?	
Advokat	3 %
Andre organisasjoner (ikke rettshjelpstiltak)	9 %
Andre rettshjelpstiltak	5 %
Familie/venner (jungeltelegraf)	26 %
Foredrag	3 %
Internett/hjemmeside	17 %
Jussambassadørene	1 %
Kjenner fra før	15 %
Media	2 %
Offentlig instans	14 %
Oppslag plakat	2 %
Ikke oppgitt/annet	3 %
Grand Total	100 %

6. Rettsinformasjon

6.1. Innledning

Retten til rettighetsinformasjon har lenge vært en stor satsning hos JURK, og arbeidet vårt har de siste årene blitt profesjonalisert og videreutviklet på bakgrunn av forskningen til Tina Storsletten Nordstrøm om hvilke krav FN's menneskerettighetskonvensjoner stiller til rettighetsinformasjon. I Regjeringens handlingsplan Likestilling 2014 er JURK nevnt som Regjeringens samarbeidspartner når det gjelder rettighetsinformasjon til innvandrekvinner.

I 2014 holdt vi til sammen 35 foredrag. 10 foredrag ble holdt i Oslo kommune, og 25 foredrag ble holdt ellers i landet. Til sammen har vi hatt nærmere 700 tilhørere.

6.2. JURKs metode for rettighetsinformasjon

En av grunnpilarene i alt vårt arbeid er nært samarbeid med andre, og dette forsøker vi stadig å videreutvikle. Derfor utvikler vi både foredrag og andre tiltak i svært tett dialog med ulike fagmiljøer, organisasjoner og representanter for målgruppene.

Vår metode for formidling av rettighetsinformasjon er basert på Tina Nordstrøms arbeid i JURK og hennes forskning ved avdeling for kvinnerett ved Juridisk fakultet, UiO. Hennes forskning er basert på erfaringsinnhenting fra JURKs rettighetsinformasjonsarbeid gjennom en årrekke, sammenholdt med de krav til rettighetsinformasjon som kan utledes av FN's

menneskerettighetskonvensjoner. Tina Nordstrøm kom i sin avhandling til at rettighetsinformasjonen må være

- 1) reelt forståelig,
- 2) reelt tilgjengelig,
- 3) kvalitetssikret, og
- 4) relevant for personen i den situasjonen hun måtte befinne seg i.
- 5) Statens plikt til å gi rettighetsinformasjon må også balanseres opp mot den enkeltes ansvar for selv å innhente informasjon.

Dette danner grunnlaget for hvordan vi arbeider, og rent praktisk innebærer denne metoden følgende tiltak:

1) For å sikre at informasjonen er forståelig, arbeider vi mye med lett norsk, og går gjennom foredragene med lærere på voksenopplæringen. Vi lager tegninger og illustrasjoner til foredragene, og vi bruker rollespill under fremføringen. Dersom språkkunnskapene er dårlige, setter vi ofte folk sammen i grupper etter språk, slik at de kan oversette for hverandre. Vi sender også ut ordliste til voksenopplæringene med sentrale ord og begreper, slik at disse kan gjennomgås på forhånd.

2) For å sikre at rettighetsinformasjonen er reelt tilgjengelig, reiser vi ut på de møteplassene folk befinner seg på: foreninger, voksenopplæring, krisesentre osv. Vi har også saksmottak etter hvert foredrag for å sikre at informasjonen følges opp av mulighet for skreddersydd rettighetsinformasjon og eventuell rettshjelp.

3) For å kvalitetssikre informasjonen blir den gjennomgått av en ansatt ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo. Vi har også jevnlig evalueringer og revisjoner av foredragene våre.

4) For å sikre at informasjonen er relevant, er vi i stadig dialog med brukergruppene og kontaktpersoner. Vi legger stor vekt på dialog med tilhørerne under foredragene, og kartlegger hvilke spørsmål som stilles. Vi innhenter også systematiske evalueringer fra kontaktpersoner etter hvert foredrag, i tillegg til egevaluering.

5) Vi arbeider ut fra prinsippet om hjelp til selvhjelp, og gir mye informasjon om hvor man kan finne mer informasjon.

6.3 Våre faste foredrag

JURK har de siste årene drevet systematisk oppsøkende virksomhet særlig overfor innvandrerkvinner. Målet har vært å nå disse kvinnegruppene med samme tilbud som vi har til resten av landets kvinner; gratis juridisk rådgivning, forebyggende og rettsopplysende arbeid og rettspolitisk engasjement.

Mange minoritetskvinner har et stort udekket behov for informasjon om rettigheter og plikter i det norske samfunn. Vi ser dog at gruppen ”minoritetskvinner” er svært sammensatt, og at vi har behov for et omfattende samarbeid med kvinnene selv og deres ressurspersoner for å kunne gi dem den informasjon de trenger mest. Som en følge av dette startet vi i 2012 et pilotprosjekt med mer målrettet informasjon mot ulike grupper innvandrerkvinner gjennom et «train the trainers»-opplegg kalt jussambassadører i tillegg til vår faste foredragsvirksomhet. Se mer informasjon om jussambassadørene nedenfor.

Vi samler inn tilbakemeldinger fra foredragene systematisk. Av positiv tilbakemelding har kontaktpersoner (for eksempel lærere ved voksenopplæringer eller ledere på kvinnekafeen) lagt vekt på at vi har oppnådd god toveis kommunikasjon og vært pedagogiske. Kontaktpersonene har også vært fornøyde med temaene som behandles.

Vi registrerer også til en viss grad hvilke spørsmål tilhørerne kommer med. Dette hjelper oss å vurdere om det er noen gjengangerspørsmål som bør behandles mer inngående i foredraget. Vi avholder alltid saksmottak i etterkant av foredragene, hvor kvinner som ønsker kan få registrert inn sin juridiske problemstilling på tomannshånd med en av våre saksbehandlere, som deretter tar saken med tilbake til JURK for å behandle denne. Kombinasjonen informasjon og saksmottak er en god måte å nå mange kvinner på, siden dette senker terskelen for å søke hjelp med egen sak. Vi får tilbakemeldinger fra innvandrer miljøene på at det i tillegg er et stort behov for kompetanseheving hos ressurspersoner i disse miljøene som allerede formidler mye juss og informasjon om det norske samfunnet på morsmålet. Dette er bakgrunnen for jussambassadør-prosjektet.

Innføring i norsk rett

Siden 2005 har vi holdt foredrag for innvandrerkvinner om sentrale rettigheter og plikter i Norge. Foredraget dreier seg om rettigheter knyttet til ekteskap, opphold i Norge, barn, husleie, arbeidsrett, fri rettshjelp samt vold og mishandling. Opplæringen er blant annet holdt på voksenopplæringscentre, kvinnekafeer eller frivilligsentraler.

Kvinnene vi har møtt er fra mange forskjellige land, både land innen Schengen og fra fjernere kontinenter. De fleste har vært i Norge mellom ett og tre år, men vi har også møtt kvinner som har vært i Norge i 10 år. Språkkunnskapene er veldig varierende, og dette er relativt utfordrende.

Flere kvinner blir overrasket over informasjonen vi gir, ikke minst informasjonen om at man har innsynsrett i ektefellens økonomi samt at det ikke er lov å slå barn. Ellers har kvinnene ofte spørsmål om Nav-saker og om oppholdstillatelse.

I desember 2010 holdt vi vårt første skoleprosjekt for menn – i en separat gruppe. Samme innhold – fokus på reell likestilling mellom kjønnene. Vi opplever et stort, udekket rettsinformasjonsbehov for menn. For å gi kvinnene reell mulighet til å endre på forholdene sine i privatlivet og i arbeidslivet er det helt vesentlig at mennene kan være støttespillere og ikke motstandere, og JURK innser at vi også har et ansvar i denne sammenheng. Vi tilbyr derfor i noen grad foredrag for menn.

Arbeids- og diskrimineringsprosjektet

Prosjektet som omhandler rettighetsinformasjon innen diskriminering ble startet i samarbeid mellom Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings – og diskrimineringsrett (KVIBALD) ved UiO, cand.jur. Tina Nordstrøm og professor Anne Hellum i 2010. Sammen utarbeidet disse et rettighetsinformasjonsprogram om diskrimineringsrett som skulle holdes for innvandrerkvinner.

Da det var vanskelig å få booket tilstrekkelig mange foredrag med temaene diskrimineringsrett, vold og mishandling, ble foredraget omarbeidet i 2011. Modulen som omhandlet diskriminering, trakassering og rasisme ble stående, mens modulen som omhandlet vold og mishandling ble erstattet med arbeidsrett. Bakgrunnen for endringen var å gjøre foredraget mer attraktivt og å utvide foredraget innen temaer som tilhørergruppen selv har

etterspurt. Modulen som omhandler vold og mishandling er fortsatt med i JURKs andre rettighetsinformasjonsprosjekt, innføring i norsk rett. Etter omleggingen ble foredraget noe lengre, og tar nå omtrent 2x45 minutter. Om det i fremtiden skulle finnes midler, er det et stort ønske å lage et arbeidshefte tilhørende foredraget, som kan anvendes for eksempel i voksenopplæringsklasser i etterkant av foredragene som repetisjon. Arbeidsheftet til innføring i norsk rett-foredraget har vært en stor suksess.

Husleierett

I 2014 ble det utviklet et nytt foredrag. Dette kom til etter at en av våre rettspolitiske arbeidsgrupper var i kontakt med Kirkens Bymisjon angående problematikken med innvandrerkvinnens svekkede muligheter på leiemarkedet. Kirkens Bymisjon holder allerede kurs for minoritetskvinner i samarbeid med Skanska, hvor det gis opplæring i hvordan ting fungerer i moderne, norske boliger, og hvilket vedlikehold som forventes av leietakere. De juridiske sidene ved leieforholdet var ikke behandlet i dette foredraget, og Kirkens Bymisjon og JURK ble enige om at JURK skulle utarbeide et foredrag om de viktigste reglene som gjelder i et leieforhold. JURKs bolig- og utlendingsrettsgruppe lagde dette foredraget, og det fungerte svært godt. Etter å ha holdt foredraget noen ganger, besluttet vi at dette skulle inngå som et av de faste foredragene vi tilbyr.

Kvinnelige innsatte

Vi opplever at det er et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret rådgivning overfor innsatte. Kvinner i fengsel er en minoritet blant innsatte i Norge, og møter andre problemer enn menn i straffeapparatet. Dette kan typisk dreie seg om problemer om samvær med barn man har hatt boende fast hos seg, eller graviditet og funksjonshemming i fengsel. Vi får også inn mange spørsmål om straffegjennomføring; herunder særlig telefontid og tolk, gjeld, vold og mishandling. Vi har erfart at gjeld er et særdeles gjennomgående problem for innsatte, og at hjelpeapparatet er svekket på dette punktet.

For å nå ut til klientmassen har vi hatt fast mottak på Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt, Ravneberget -, Sandefjord- og Sarpsborg fengsel rullerende annenhver tirsdag. Ved hvert besøk holder vi et informasjonsmøte med påfølgende saksmottak. Antall klienter per mottak har vært varierende. Vi har økt samarbeidet med fengslene, og særlig ved gjenopptatt kontakt med tilbakeføringskoordinator på Bredtveit. Fengslene har blitt mye bedre på å ta JURK i mot. I motsetning til før, da det ofte opplevdes som ukjent at vi skulle komme, blir vi i større grad i dag kontaktet av fengselet selv, for å høre om vi kan komme tidligere enn avtalt eller oftere. Det er fortsatt noen ganger hvor fengslene opplyser oss om at det ikke er noen innsatte som ønsker å snakke med oss. Dette har særlig vært i Drammen fengsel, Ravneberget og noen få ganger Bredtveit. Vi tror at dette dels skyldes manglende kunnskap om JURK og hva vi kan bistå med, og hva slags hjelp de innsatte får til håndtering av for eksempel gjeld. Vi ser at infomøtene vi holder er nødvendig for at kvinnelige innsatte blir bevisst på hva vi kan bistå med. Det har også skjedd flere ganger at vi har holdt mottak til tross for at vi i utgangspunktet fikk beskjed om at ingen innsatte hadde meldt seg, og da kommer det klienter.

Oslo Krisesenter

De ansatte på Oslo Krisesenter opplever at deres klienter har et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret retts hjelp utover det bistandsadvokatene gir. Vi holder derfor av og til mottak på krisesenteret.

6.4. Jussambassadører – prosjekt finansiert av IMDI

I oktober 2012 avholdt vi en idédugnad på bakgrunn av funnene i vår undersøkelse under rettighetsturnéen i lokalene til BLD for å kartlegge enda bedre hvordan et train the trainers-opplegg for ressurspersoner i innvandrer miljøene bør se ut. Vi laget en internrapport som også ble sendt til deltakerne og BLD for ytterligere innspill, og utviklet på dette grunnlaget to pilotseminarer på de to viktigste temaene for målgruppene: Barn og familie, og arbeidsrett. Mer presist var temaene for de to seminarerne lover og regler knyttet til barneoppdragelse og barnevern, og til det å komme i jobb.

Vi inviterte innledere fra offentlige etater og advokater, og ba dem skrive et kort notat på lett norsk som ble samlet i et hefte deltakerne kunne få i etterkant. Barnevernetsrepresentanten som deltok har senere uttalt at de ønsker å bruke dette heftet selv, da de mangler denne typen informasjonsmateriell.

JURK mottok midler fra IMDi i 2013 til å videreutvikle jussambassadørprosjektet. Temaet ble satt til lover og regler om foreldres ansvar for barn, inkludert barnevernet. Målgruppene er kvinner som har kommet til Norge gjennom familieinnvandring med andre enn flyktninger, og som derfor ikke har tilgang på introduksjonsordningen. Disse ble, sammen med au pairer, utpekt som den gruppen innvandrerkvinner som hadde størst behov for rettsinformasjon under en idédugnad i 2010. De to største gruppene i denne kategorien er i følge SSB polske og thailandske kvinner, så vi valgte å fokusere på disse. Vi utarbeidet da fullt kursmateriell som jussambassadørene selv kan anvende til å kurse kvinner i sine nettverk, og avholdt en seminarhelg hvor jussambassadørene fikk opplæring i dette materialet. Prosjektet har vært svært vellykket.

I 2014 mottok vi igjen midler fra IMDi, til å videreutvikle og forbedre prosjektet. Vi reiste da på besøk til flere av jussambassadørene for å følge opp dem og deres nettverk. Her fikk vi se hvordan jussambassadørene hadde organisert seg. Det var en gledelig overraskelse å se at prosjektet fungerte utover all forventning. I tillegg til at jussambassadørene selv har holdt kursene vi har utarbeidet til dem, har flere også arrangert temakvelder hvor de har invitert representanter fra ulike offentlige instanser i nærmiljøet til å drive ytterligere kursing. Dette er ideer de har fått med seg fra skoleringen og opplegget som ble gjort i opplæringshelga.

I tillegg til å reise på oppfølgingstur blant jussambassadørene, samlet vi igjen jussambassadørene til en seminarhelg i Oslo, for opplæring i et nytt tema. Denne gangen var det arbeidsrett, et tema jussambassadørene selv vist interesse for. Vi anvendte samme modell som tidligere i jussambassadørprosjektet, hvor vi utarbeidet materiell bestående av et standardisert foredrag og tilhørende brosjyrer, som jussambassadørene så trenes opp i å holde. På den måten kvalitetssikres informasjonen så godt som mulig før den viderefordles gjennom jussambassadørene.

6.7 Rettighetsturné

JURK mottok ikke egne midler til Rettighetsturné i 2014, men valgte å bruke noen egne midler til å utvide turene vi allerede var på for oppfølging av jussambassadørene. Dette gjorde vi typisk ved å utvide overnattingen med en ekstra dag for JURKs regning, som muliggjorde at vi også holdt foredrag og saksmottak på den lokale voksenopplæringen. Det er belastende for JURKs budsjett å måtte stå for utgifter som dette fra det ordinære driftsbudsjettet, men vi opplever at den oppsøkende virksomheten vår er så viktig at den må prioriteres når vi først er på reise. Vi holdt foredrag og tok inn saker på voksenopplæringer i Alta, Haugesund, Stavanger og Kristiansand i forbindelse med disse reisene.

7. Rettspolitisk arbeid

Det rettspolitiske arbeidet drives ut i fra de erfaringer vi får gjennom den konkrete saksbehandlingen. Vårt fokus er å få frem kvinneperspektivet – da vi ser at dette i mange tilfeller er fraværende eller svakt.

Det rettspolitiske arbeidet ivaretas blant annet gjennom utarbeidelse av høringsuttalelser til nye lovforslag, påvirkning av offentlige instanser, lobbymøter på Stortinget, deltakelse i samfunnsdebatten ved foredrag, avisinnlegg, radioprogram m.m.

Alle ansatte på JURK bidrar i det rettspolitiske arbeidet.

7.1 Rapporter

JURK arbeider med å dokumentere kvinners særskilte rettslige stilling og behov gjennom ulike typer av rapporter. Rapporter er også en god metode å sikre kompetanseoverføring internt, og på den måten sikre at vi klarer å følge opp våre egne rettspolitiske prosjekter til tross for stor utskiftning av medarbeidere. I 2014 skrev JURK to omfattende rapporter, «Rapport om politiets familievoldskoordinatorordning» og «Krise etter endt opphold på krisesenter- en rapport om hvordan dette kan unngås».

- «Rapport om politiets familievoldskoordinatorordning»

Formålet med rapporten var å kartlegge om ordningen fungerer slik den var tiltenkt å fungere og om det er skjedd endringer sammenlignet med situasjonen i 2011, da vi gjennomførte en tilsvarende undersøkelse.

JURKs kartlegging og rapporten baserer seg på telefonintervjuer med alle landets familievoldskoordinatorer. Vi undersøkte også i samme kartlegging hvordan det lå an med implementeringen av SARA (Spousal Assault Risk Assessment) i politidistriktene.

Etter å ha undersøkt ordningen ser vi at den ikke fungerer som den er tiltenkt. Selv om det i de fleste politidistrikter var familievoldskoordinator i 100% stilling, var den reelt sett betydelig lavere, fordi koordinatorene i stor grad tillegges arbeidsoppgaver som faller utenfor tematikken vold i nære relasjoner. Resultatet av dette er at ordningen blir en hul ordning, uten den gjennomslagskraften det er lagt opp til. I handlingsplanen fra 2013 uttales det at opprettelsen av familievoldskoordinatorstillinger i alle landets politidistrikt har lagt til rette for at den voldsutsatte møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet, både menneskelig og politifaglig. JURK er av den oppfatning at dette gir voldsutsatte urealistiske forhåpninger og, i realiteten, svekket rettssikkerhet. Det fremkommer av handlingsplanen at SARA skulle ha blitt implementert i alle politidistrikt i løpet av 2013-2014. Våren 2014 da vi gjennomførte undersøkelsen, var SARA kun implementert i Oslo. Rapporten ligger tilgjengelig på ww.jurk.no. Vi har sent rapporten til samarbeidspartnere, politikere og familievoldskoordinatorene.

JURK arrangerte lansering av rapporten på Litteraturhuset høsten 2014.

- «Krise etter endt opphold på krisesenter- en rapport om hvordan dette kan unngås».

Vold i hjemmet er uten tvil et folkehelseproblem i Norge i dag. De fleste kvinner som havner på krisesenter er der grunnet et behov for beskyttelse mot voldelig partner. JURK er sterkt bekymret for hva som skjer med kvinnene etter endt opphold på krisesenter, og har derfor utført en undersøkelse blant landets krisesentre. Målet har vært å kartlegge hvilket oppfølgings- og botilbud som finnes i dag for kvinner i reetableringsfasen.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra krisesentrene i Norge ser vi at både bo- og oppfølgingstilbud varierer sterkt fra kommune til kommune. Dette er et hull i kvinnenes rettssikkerhet.

JURK foreslår en behovsprøvd ordning med overgangsbolig som både ivaretar behovet for et sted å bo, og behovet for individuelt tilpasset oppfølging i reetableringsfasen. Dette mener JURK bør være et tilbud som alle kommuner kan tilby for å reetablere kvinnen til et liv uten vold. Rapporten ligger tilgjengelig på ww.jurk.no. JURK arrangerte lansering av rapporten på Litteraturhuset desember 2014. På lanseringer holdt representanter fra Mira-senteret, Norges Kvinne- og familieforbund og Krisesentersekretariatet innlegg. Disse stilte seg positive til forslaget. Rapporten er sendt ut til en del politikere, og gruppen vil arbeide videre for å spre denne.

7.2. Høringer/Innspill til offentlige utvalg

Erfaringene JURK får gjennom den praktiske rettshjelpen og rettighetsinformasjonen kanaliseres til ulike høringer. Alle høringer ligger på vår nettside, www.jurk.no. I 2014 skrev JURK følgende høringsuttalelser:

- Endringer i folketrygdloven kapittel 15 om stønad til enslig mor eller far
- Endring i arbeidsmiljøloven om utvidet adgang til midlertidig ansettelse
- Reservasjonsordning for fastleger ved abort
- Innføring av 24- års aldersgrense for familieforening
- Ny utvidet unntaksordning for fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepengeordningen
- Innspill til BLDs lovarbeid om samlet likestillingslov
- innspill til Oslo kommunes handlingsplan for vold

Alle høringer og innspill er tilgjengelige på www.jurk.no

7.3 FNs menneskerettighetskonvensjoner

I 2014 skrev JURK sammen med de andre organisasjonene i Norges Kvinnelobby skyggerapport på Beijing + 20.

Beijing-handlingsplanen er en internasjonal handlingsplan for likestilling, som Norge og svært mange andre stater har forpliktet seg til å arbeide etter. I 2015 er det 20 år siden Beijing-handlingsplanen ble vedtatt, vi kaller derfor status- og revisjonsprosessen vi nå er inne i for «Beijing+20». I november 2014 ble det avholdt et møte i FN i Genève, som var et regionalt møte for arbeidet med Beijing-handlingsplanen. Stater fra Europa, samt deler av Asia og Amerika sendte sine delegasjoner. Sivilt samfunn var også invitert til å delta på regionsmøtet, og JURK deltok på møtet med to ansatte.

7.4 Rettspolitiske prosjekter

7.4.1 Samboerprosjektet

I løpet av 2014 har Samboerprosjektet både jobbet en del med rettighetsinformasjon (se nærmere i årsrapportens punkt 3.4 om stand og foredrag vi har hatt i forbindelse med Valentines day hvor vi satte fokus på samboerens rettigheter), og noe rettspolitisk. Det rettspolitiske arbeidet har innebært å få flere av våre samarbeidspartnere til formelt å støtte vårt lovforslag om en lov som skal regulere samboernes økonomiske forhold ved samlivsbrudd.

7.4.2 Au pair-prosjektet

YS markerte som vanlig den internasjonale kvinnedagen med et møte med likestillingsfaglig innhold. I år var temaet “Au pair-ordningen i Norge – status og utfordringer”, hvor JURK var invitert til å være innledere og foreholde om temaet sammen med advokat Else Leona McClimans 07.03.14. Au pair-gruppen har også i 2014 vært i lobbymøte på Stortinget med stortingspolitiker Kjell Ingolf Ropstad og hans rådgiver Ingunn Hallaråker 11.03.14. Gruppen har brukt høsten 2014 på å gjøre research og utarbeide konkrete tiltak til forbedring av ordningen. Årsaken til dette er at debatten det siste året har stått litt stille. Vi anser det derfor hensiktsmessig å lage en konkret og klar oversikt over tiltak vi mener vil forbedre au pairers stilling. Denne listen vil brukes aktivt i neste års lobbyvirksomhet.

Videre har vi holdt oss oppdatert på hvordan regelverket praktiseres hos UDI, slik at vi har faktabasert kunnskap å legge på bordet neste år. Der er nødvendig å selv ta kontakt med UDI og stille konkrete spørsmål, da informasjonen i liten grad publiseres offentlig. Et eksempel på hva vi fikk ut av dette i år, er informasjon at karanteneordningen faktisk har blitt tatt i bruk. JURK mener dette er en positiv utvikling, da UDI tidligere har gitt uttrykk for usikkerhet rundt hvordan karanteneordningen skulle kunne fungere i praksis.

7.4.3 «Rød knapp»-kampanjen STOPP VOLD MOT KVINNER

JURK har inngått et samarbeid med 7 andre organisasjoner som alle har felles målsetning: at vold mot kvinner må elimineres og at det skal arbeides for nulltoleranse for vold mot kvinner. JURK samarbeider med Islamsk Råd, Norske kvinners sanitetsforening, Reform, Virke, Krisesentersekretariatet og den norske kirke.

Organisasjonene opprettet en kampanje kalt «Rød knapp»-kampanjen hvor vi har fått laget pins med røde knapper. Rødfargen skal være et blikkfang og symbolisere «kjærlighet» og «STOPP», og de 4 hullene representerer kunnskapshull som vi har behov for å tette. Disse 4 hullene er voldsutsattes rettigheter, forskning, hjelpetilbud og forebygging. Knappene deles ut én gang i måneden – og til nå har den blitt delt ut på Oslo S den 25. hver måned (fordi den internasjonale dagen for avskaffelse av vold mot kvinner er den 25. november).

Kampanjen har også i 2014 arrangert en faglig halvdagskonferanse den 25. november 2014 om vold mot kvinner på Gamle Logen.

7.4.4 Seksuell trakassering

I 2013 startet vi opp et prosjekt om seksuell trakassering. Grunnen til at vi ønsker å jobbe rettspolitisk med dette er fordi LDO ikke er gitt håndhevingsmyndighet på området, noe som fører til at det ikke foreligger et lavterskel for de som er utsatt for seksuell trakassering og rettsikkerheten til denne gruppen er derfor svak. I 2014 har vi sendt et brev til BLD (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet) for å påvirke dem i deres arbeid om en helhetlig diskrimineringslov. Vi ønsker at LDO eller annet organ skal få kompetanse til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering. Våren 2014 arrangerte vi en paneldebatt på Litteraturhuset for å sette fokus på tematikken. (Se mer i årsrapportens punkt 3.4). Høsten 2014 kom vi i kontakt med fagforeningen Parat, som vi skal ha et samarbeid med i forhold til å kurse deres tillitsvalgte i håndteringen av saker om seksuell trakassering.

7.4.5 Boligprosjektet

Vold i hjemmet er uten tvil et folkehelseproblem i Norge i dag. De fleste kvinner som havner på krisesenter er der grunnet et behov for beskyttelse mot voldelig partner. JURK er sterkt bekymret for hva som skjer med kvinnene etter endt opphold på krisesenter, og har derfor utført en undersøkelse blant landets krisesentre. Målet har vært å kartlegge hvilket oppfølgings- og botilbud som finnes i dag for kvinner i reetableringsfasen. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra krisesentrene i Norge ser vi at både bo- og oppfølgingstilbud varierer sterkt fra kommune til kommune. Dette er et hull i kvinnenes rettssikkerhet.

JURK foreslår en behovsprøvd ordning med overgangsbolig som både ivaretar behovet for et sted å bo, og behovet for individuelt tilpasset oppfølging i reetableringsfasen. Dette mener JURK bør være et tilbud som alle kommuner kan tilby for å reetablere kvinnen til et liv uten vold. Rapporten ligger tilgjengelig på ww.jurk.no. JURK arrangerte lansering av rapporten på Litteraturhuset desember 2014. På lanseringer holdt representanter fra Mira-senteret, Norges Kvinne- og familieforbund og Krisesentersekretariatet innlegg. Disse stilte seg positive til forslaget. Rapporten er sendt ut til en del politikere, og gruppen vil arbeide videre for å spre denne.

7.4.6 Politiets familievoldskoordiantorordning

Formålet med rapporten var å kartlegge om ordningen fungerer slik den var tiltenkt å fungere og om det er skjedd endringer sammenlignet med situasjonen i 2011, da vi gjennomførte en tilsvarende undersøkelse.

JURKs kartlegging og rapporten baserer seg på telefonintervjuer med alle landets familievoldskoordinatorer. Vi undersøkte også i samme kartlegging hvordan det lå an med implementeringen av SARA (Spousal Assault Risk Assessment) i politidistriktene. Etter å ha undersøkt ordningen ser vi at den ikke fungerer som den er tiltenkt. Selv om det i de fleste politidistrikt var familievoldskordinator i 100% stilling, var den reelt sett betydelig lavere, fordi koordinatorene i stor grad tillegges arbeidsoppgaver som faller utenfor tematikken vold i nære relasjoner. Resultatet av dette er at ordningen blir en hul ordning, uten den gjennomslagskraften det er lagt opp til. I handlingsplanen fra 2013 uttales det at opprettelsen av familievoldskordinatorstillinger i alle landets politidistrikt har lagt til rette for at den voldsutsatte møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet, både menneskelig og politifaglig. JURK er av den oppfatning at dette gir voldsutsatte urealistiske forhåpninger og, i realiteten, svekket rettssikkerhet. Det fremkommer av handlingsplanen at SARA skulle ha blitt implementert i alle politidistrikt i løpet av 2013-2014. Våren 2014 da vi gjennomførte undersøkelsen, var SARA kun implementert i Oslo.

Rapporten ligger tilgjengelig på ww.jurk.no.

Vi har sent rapporten til samarbeidspartnere, politikere og familievoldskoordinatorene.

JURK arrangerte lansering av rapporten på Litteraturhuset høsten 2014.

8. Internasjonalt arbeid

8.1 JURKs prosjekter gjennom FOKUS- forum for kvinner oog utviklingsspørsmål

Gjennom JURKs medlemskap i FOKUS mottar vi prosjektstøtte til vårt samarbeid med kvinneorganisasjoner i Tanzania og Guatemala.

8.1.1 MTM

Mujeres Transformando el Mundo (MTM) er JURKs samarbeidspartner i Guatemala.

MTM er en kvinneorganisasjon som har som visjon og formål å arbeide for ivaretagelsen, og utviklingen av guatemalanske kvinners rettigheter når de er ofre for diskriminering og vold. MTM ble stiftet i 2008 og ledes av kvinnelige advokater.

Gjennom blant annet å foreta undersøkelser om hvilke forhold kvinner lider under, omfattende opplæringsprogrammer om kvinners rettigheter som voldsofre, både til kvinnene selv og andre som har bruk for informasjon om rettigheter og regelverk i sitt arbeid, ønsker de å øke bevisstheten rundt problematikken og gjøre kvinnene mer bevisste på sine juridiske rettigheter. Videre ønsker de å planlegge og gjennomføre flere ulike kampanjer om temaet, hvor formålet er å vekke offentlig oppmerksomhet, og samtidig sette vold mot kvinner på den politiske agendaen. Sist men ikke minst, ønsker de gjennom sakførsel og rettsaker å endre regelverk og rettstilstanden i Guatemala, slik at voldsutsatte kvinner får oppreisning og erstatning, og slik at de ansvarlige blir stilt til ansvar og straffet for sine handlinger.

I tillegg til fokuset på vold og diskriminering mot kvinner generelt, ønsker MTM spesielt å bringe temaet ”seksuell vold under borgerkrigen” opp i lyset og hjelpe ofrene. Rapporter har vist at seksuell vold mot kvinner ble brukt systematisk av militære grupper under krigen på 1980-tallet. I første omgang ønsker de å arbeide med å søke erstatning fra den guatemalanske stat for de lidelser ofrene ble påført. Staten har ikke tatt på seg noe ansvar for det som skjedde, og ofrene for seksuell vold under borgerkrigen har aldri fått noen form for støtte av regjeringen. MTM arbeider med å presse regjeringen til å ta ansvar og gi kvinnene en oppreisning.

De siste årene har MTM også jobbet med å anlegge straffesaker mot de ansvarlige for overgrepene under borgerkrigen. Formålet med dette arbeidet er både å sikre at kvinnene får den oppreisningen og den sosiale anerkjennelsen de fortjener og behøver, men også å bryte den historiske straffefriheten som har vært dominerende i Guatemala når det gjelder vold mot kvinner. På nåværende tidspunkt har MTM anlagt en straffesak på vegne av en gruppe kvinner fra Zepur Sarco-området i Guatemala. Disse kvinnene tilhører Guatemalas

urbefolkning og ble utsatt for seksuelle overgrep under borgerkrigen. Det har blitt foretatt arrestasjoner, og MTM håper at saken vil komme opp for guatemalanske domstoler i løpet av 2015. MTM er en av svært få organisasjoner i Guatemala som jobber med dette temaet.

Selv om MTM fortsatt er en relativt nyetablert organisasjon har de oppnådd gode resultater på veldig kort tid, spesielt når det gjelder sakførsel. I løpet av 2013-2014 stilte MTM med bistandsadvokater i 17 saker som førte til domfellelse av gjerningsmennene. Organisasjonen har siden 2010 tilbudt juridisk rådgivning til over 300 kvinner som er ofre for seksuelle overgrep. I tilknytning til den juridiske sakførselen har MTM også tilknyttet seg psykologer og sosialarbeidere, og tilbyr også praksisperioder for studenter innen jus, psykologi og sosial arbeid. På denne måten jobber MTM for å kunne ivareta sine klienter både juridisk, psykologisk og sosialt. Samarbeidet mellom MTM og JURK startet i 2010.

8.1.2 KWIECO

KWIECO er JURKS samarbeidspartner i Tanzania. Navnet KWIECO står for Kilimanjaro Women Information Exchange and Consultancy Organization. Organisasjonen ble etablert i 1987 av en gruppe på ti kvinner, og har følgelig lang erfaring som rettshjelpere.

Samarbeidsprosjektet mellom KWIECO og JURK startet i 2004. KWIECO er på mange måter et afrikansk motstykke til JURK. Som JURK jobber de både med saksbehandling, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid.

Organisasjonen har en stab av ansatte hvor de fleste har juridisk kompetanse. I tillegg er de avhengig av frivillig innsats for sin eksistens. Organisasjonen har tilknyttet seg personer rundt i lokalsamfunnet som fungerer som et bindeledd mellom befolkningen og KWIECO. Dette var inspirasjonen til et av JURKs egne nasjonale prosjekter, «Jusambassadørene».

KWIECO styres og ledes av kvinner. Både kvinner, menn og barn kan få juridisk rådgivning og i tillegg har KWIECO kompetanse til å føre saker for retten. Her skiller organisasjonen seg noe fra JURK. KWIECO har et særskilt fokus på marginaliserte grupper i samfunnet.

Hovedkontoret til KWIECO ligger i Moshi som er hovedstaden i Kilimanjaro-regionen, og herifra arbeides det i hele regionen for å bedre menneskerettigheter og da med spesielt fokus på å bedre kvinners rettsstilling i området.

Prosjektet oppstod på bakgrunn av de tradisjonelle patriarkalske normer og sedvaner, samt diskriminerende lovgivning som er i konflikt med menneskerettighetene. Rettspråket i Tanzania er engelsk, og eksisterende lover er skrevet på engelsk. Dette til tross for at det offisielle språket er swahili og majoriteten i landet ikke kan engelsk. Dette gjør at rettssikkerheten til mange grupper er svært utsatt, og gjør at majoriteten av befolkningen er avskåret fra å benytte seg av rettssystemet uten hjelp av advokat. KWIECO jobber for å endre rettspråket til swahili. KWIECO er den eneste organisasjonen som tilbyr rettshjelp på landsbygda i Kilimanjaro-regionen. I byene er det noen få advokater, men advokatsalærene er svært høye. For de fleste fattige betyr dette at deres konstitusjonelle rett til å bli representert av en advokat ikke er reell.

Organisasjonens målsetting er å fremme likestilling mellom kjønnene ved påvirkning av holdninger og praksis. Videre ønsker de å bedre rettighetene til marginaliserte grupper i Kilimanjaro-regionen. Særlig søker KWIECO å bedre kvinners tilgang til jord, og å oppnå økte rettigheter for HIV/AIDS-syke. Med tanke på å oppnå langsiktige resultater rettes fokus spesielt mot ungdom. Prosjektets aktiviteter er allsidige. For det første tilbys juridisk og menneskerettslig opplæring. Videre ytes det konkret rettshjelp, rådgivning og bistand i rettstvister. I tillegg jobber KWIECO for å reformere undertrykkende og diskriminerende sedvanerett. For å oppnå slagkraft jobber KWIECO mye med nettverksbygging, og deltar i FOKUS landprogram i Tanzania. Hensikten med landprogrammet er å bidra til nettverksbygging og til utvikle kompetansen i forhold til påvirkningsarbeid.

For hvert år som partner med KWIECO observerer JURK et prosjekt og en organisasjon som hele tiden utvikler seg positivt i den forstand at de er en sentral bidragsyter til endringer i lokalsamfunnet. Stadig blir KWIECO mer profesjonelle og når ut bredere og oppnår større slagkraft for målgruppen. Eksempelvis har KWIECO de siste årene sett behovet for en mer helhetlig tilgang for å sikre reell tilgang til rettigheter, og for å legge til rette for konkrete endringer ved at det fokuseres på økonomisk selvstendighet som er en forutsetning for å få tilgang til sine rettigheter. De ser også at det er nødvendig å jobbe for å tilby beskyttelse for kvinner og barn som er rammet av vold og har nå opprettet et krisesenter for kvinner og barn i sin region i midlertidige lokaler. Organisasjonen har gjennom 2014 jobbet med å få igangsatt arbeidet med bygging av nytt kontor på tomt som de tidligere har kjøpt. Dette byggearbeidet er nå i gang. På tomten skal de også bygge lokaler til krisesenter, etter inspirasjon fra norske krisesentre.

I august 2014 hadde JURK besøk av KWIECOs leder, Elizabeth Minde. Besøket var i anledning JURKs 40-årsjubileum. Under oppholdet ble det avholdt et åpent refleksjonsseminar om erfaringer og utfordringer knyttet til å nå ut til kvinner med et rettshjelpsbehov, hvor Minde holdt et innlegg og deltok i debatt. Minde var også tilstede på et annet faglig arrangement i regi av JURK, samt jubileumsfesten som ble avholdt. Under besøket ble det også avholdt møter på JURK, og med Juristforbundet og advokatfirmaet Salomon Johansen hvor formålet var erfaringsutveksling. Representant fra JURKs andre samarbeidspartner, MTM i Guatemala deltok også på besøket.

8.2 Internasjonale besøk

I 2014 ble JURK kjent med en NGO fra Tsjekkia som heter APERIO. Vi holdt et møte her på JURK hvor vi presenterte oss som organisasjon og ble kjent med deres arbeid. Vi har sammen søkt om prosjektstøtte fra EEA Grant slik at vi kan inngå et samarbeid. Søknaden er fortsatt under behandling

I 2014 fikk vi innvilget prosjektstøtte fra Nordic Council of Ministers for vårt samarbeid med en NGO fra Vilnius og en NGO fra Hviterussland. Prosjektet heter «Defending legal rights of domestic violence victims». Første samarbeidsmøte vil finne sted i 2015.

9. Økonomi

9.1 Regnskap for 2014

Budsjett JURK 2014	Revidert budsjett 2014	Regnskap 2014
Inntekter totalt	7 400 164	7 176 360
DRIFTSKOSTNADER		
kostnader arbeidskraft – Punkt 1	3 690 000	3 614 075
Kostnader ved lokaler – punkt 2	172 500	173 013
Regnskapshonorar og revisjonshonorarer	180 000	204 297
Trykksaker, oversettelse av brosjyrer, tolk og magasinet.	145 000	217 790
Datakommunikasjon (inkl. datautstyr, mobil og konsulentbistand)	60 000	64 368
Reisekostnad, seminar/Kurs og bilgodtgjørelse – Punkt 3	311 500	378 342
Sum andre driftskostnader	869 000	1 037 810
Overføring til partnere i Sør (JURK har betalt 10% i egenandel)	2 500 000	2 363 373
Prosjekttur IA	80 000	63 615
Sum IA kostnader	2 580 000	2 426 988
SUM DRIFTSKOSTNADER	7 139 000	7 078 873
	+261 164	+97 487
<p>1. Kostnader arbeidskraft inkluderer: Lønn til ansatte, feriepenger, honorar, pensjon, Yrkesskadeforsikring, sosiale aktiviteter, annen fordel i arbeidsforholdet, fri telefon, arbeidsgiveravgift og arbeidsgiveravgift av påløpende, feriepenger.</p> <p>2.kostnader v lokaler og andre kostnader inkluderer: kontorrekvisita, fraktkostnader, inventar/utstyr, andre kontorkostnader, aviser, tidsskrifter, bøker o.l, kolonial, diett, porto, reklameannonser, bank og kortgebyrer o.l, forsikringspremie, kontigent og gaver.</p> <p>3. Reisekostnader bilgodtgjørelse oppgavepliktig og Seminar/kurs inkluderer: Rettighetsturne, IMDI, representasjon, fellesseminar og jubileumsfest.</p>		

JURK
Arbinsgate 7
0253 Oslo
Att. Daglig leder Marta Trzcinska

Medlemmer av DNR:
Randi Anette Klemsdal
Inger Johanne Roer Andersen
Ole-Petter Brevold

Kongensgt. 21, 1530 Moss
Telefon: 69 20 42 40
Telefaks: 69 20 42 41

Regnskapet 2014 - Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)

Vi har foretatt en begrenset gjennomgang av hovedregnskapet til JURK pr 31.12. 2014 , som viser ett overskudd på kr. 98 302,-.

Regnskapet består av resultatregnskap, balanse og noter.

Regnskapet er ivaretatt av autorisert regnskapsfører; Norsk Regnskap og Inkasso AS.

Vår oppfatning er at regnskapet er ivaretatt og avstemt på en tilfredstillende måte, og er i samsvar med gjeldene lover og forskrifter. Innberetningspliktige lønnsforhold er tilfredstillende ivaretatt og avstemt mot regnskapet.

Dette til orientering .

Moss, den 8 mars 2015

Med vennlig hilsen

Total Revisjon DA

Ole-Petter Brevold
Registrert revisor

9.2 Bidragsyterne våre i 2014

Stor takk til bidragsyterne våre i 2014!

Drifttilskudd og prosjekttilskudd	Beløp i kr
FOKUS/NORAD	2. 692. 000
Oslo kommune	450.000
Studieforbundet solidaritet	50.000
Bergesenstiftelsen	125.000
NGO Forum	9.000
JSS	2.000
Fritt ord	36.000
Nordland fylkeskommune	30.000
Rogaland fylkeskommune	10.000
Kristiansand kommune	10.000
Porsgrunn kommune	7.000
Fredrikke Tønder Olsen og Martha Webergs legat	23.000
Fellesorganisasjonen	10.000
Juristforbundet	10.000
Kulturstyret/Velferdstinget Oslo/Akershus	40.0000
IMDI	500.000
Justis- og Beredskapsdepartementet	3.150.000
Den Norske advokatforeningen	20.000
Bufdir	85.000
SIO foreninger	30.000
HELP Forsikring	2.500
Krisesentersekretariate	4.000
Zonta	12.000

I tillegg til disse direkte bidragene har vi også mottatt en del annen indirekte økonomisk støtte. Universitetet i Oslo har også i år betalt for våre lokaler, strøm, telefon og postgang. Dette er av avgjørende betydning for vår eksistens.

Fritt ord har latt oss låne sine lokaler gratis for våre arrangementer i forbindelse med 40-års markeringen. Månefiskeriet hvor vi hadde jubileumsfesten gav oss rabbaterte priser på både lokalet og maten. I forbindelse med jubileumsmarkeringen fikk vi også rabbaterte blomsteroppsatser fra Vika Blomsterglede og gratis program for jubileumsfesten fra Tøyen Trykkeri. I forbindelse med vårt frokostseminar 8. mars som ble arrangert sammen med Juristforbundet, dekket Juristforbundet alle utgiftene.

Det bemerkes at JURKs internasjonale prosjekter er finansiert gjennom NORAD og FOKUS. Det meste av midlene vi får får videre til ekstern partner i hhv Guatemala og Tanzania.